БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Һурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 236 (8456) | 1957 оной октябриин 5, суббото | Сэн 20 мүнгэн

УРГАСА ХУРЯАЛГА, ТАРЯА ТУШААЛГАЯА ХААНАГҮЙ ДҮҮРГЭЖЭ, ҮРЭҺЭЕЭ ХҮСЭДӨӨР ХААХА

★ ★

Хүдэлмэришэн залуушуулай һургуули

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин ашаар манай арад гэгээрэн болбосоржо, культурна хэмжээнь жэл ерэхэ бүри ургажа байдаг. Үргэн уужам Эхэ оромнай элдэб шатын олон тоото һургуулинуудаар бүрхээгдэнхэй. Ургажа ябаһан залуу үетэнине коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Совет гүрэнэй мүнгэ зөөри гамнангүй гаргашалдагынь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Зургаадахи табанжэлдэ городууд болон хүдөө нютагуудта арбан жэлэй һуралсалые гол түлэб бэелүүлхэ гэһэн шухала зорилго Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд табиһан байна. Партиин табиһан энэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулинууд горьтойхон үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Манайшье республикын город болон хүдэлмэришэнэй тосхон бүридэ хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулинууд бии. Хэрбээ 1950—51 онуудай һуралсалай жэлэй эхиндэ Гэгээрэлэй министерствын мэдэлдэ байдаг иимэ һургуулинуудта 1435 һурагшад байгаа һаа, 1956—57 онуудай һуралсалай жэлдэ 3900 гаран һурагшад һуража байһан юм. Эдэ һургуулинуудай, илангаяа ахалагша, 8—10-дахи классуудай һурагшад түргөөр олошорно. Гансахан үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ 512 залуу хүдэлмэришэд ба албахаагшад 10-дахи класс дүүргэжэ, «болбосоролой аттестат» абаһан байна. Үйлэдбэри дээрээ амжалтатайгаар хүдэлжэ байхынгаа хажуугаар һайнаар һурадаг залуушуул республикымнай үдэшын һургуулинуудта үсөөн бэшэ.

Гэхэтэй хамта, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулиин ажалда дайралдадаг гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, һуралсалай жэлэй туршада эдэ һургуулинуудһаа тон олон һурагшад хүндэтэй шалтагаангүйгөөр гаража ошоно. Жэшээнь, Заиграйн аймагта үдэшын 5 һургуули бии юм. Теэд һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ эдэ һургуулинуудай аяар 500 шахуу һурагшад һурахаяа болиһон байгаа. Илангаяа Заиграйн аймагай леспромхозуудта ажалладаг һурагшад олоороо һургууляа орхихо баатай болоо һэн. Энэ аймагай үдэшын нэгэ һургуули бүри хаагдашаһан байна. Улан-Удын мяха-консервын комбинадай дэргэдэхи үдэшын 4-дэхи һургуули, Городок городой үдэшын һургуули ба бусад олон һурагшадые гээһэн байна.

Иимэ ушар юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, промышленна предприятинууд үдэшын һургуулида һурадаг хүдэлмэришэдтөө таарамжатай байдал түхеэржэ үгэнэгүй, һургуулидаа һураха сагтань хүдэлмэридэ баридаг, ажалайнь сагые һуралсалтайнь тааралдуулжа зохёодоггүй байха юм. Үдэшын һургуулиин һурагшадта һурахадань таарамжатай байдал түхеэрхэ тушаа Правительствын гаргаһан тогтоолые промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд муугаар дүүргэнэ.

Үдэшын һургуулида хүдэлдэг зарим багшанар ажалдаа хайша хэрэгээр хандана. Хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулиин онсо илгаае тэдэнэр ойлгодоггүй байха юм. Тиимэһээ һурагшадтаа номоо һайнаар заажа шададаггүй, илангаяа һуралсалые политехнизацилжа, ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулха талаар мүртэй юумэ хэнэгүй.

Арадай гэгээрэлэй органууд үдэшын һургуулиин хүдэлмэриие үшөөл хангалтагүйгөөр хинан шалгана, багшанарта методическа талаар туһаламжа багаар үзүүлнэ. Улан-Удэ городто хүдэлмэришэн залуушуулай арба гаран һургуули бии юм. Теэд һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо эндэхи гэгээрэлэй таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд нэгэшье һургуули шалгажа, багшанарта туһаламжа үзүүлээгүй байһаар.

Залуу хүдэлмэришэдые һургуулида абаха талаар арадай ажахын түсэб хүсэд дүүргэхэ гээшэ тон шухала хэрэг мүн. Гэбэшье, зарим газарта энэ түсэб дүүргэгдэнэгүй. Жэшээнь, Городок городой Баянголой ба Холтосоной, тэрэшэлэн, Улан-Удын зарим һургуулинуудай классуудта һурагшадай тоо нормынгоо ёһоор хүсэнэгүй. Тэндэхи промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд залуу хүдэлмэришэдые үдэшын һургуулида һаадгүйгөөр ябуулхын тула хэмжээ абанагүй.

Үдэшын һургуулида ехэнхидээ залуушуул һурана. Тиимэһээ тэдэнэй дунда комсомольско организацинууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулха зэргэтэй.

Партийна, советскэ органуудай зорилго юуб гэхэдэ, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд болон промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулиин хүдэлмэриие һайжаруулха талаар шанга эрилтэ табиха, ажалһаа таһалдангүйгөөр һурахадань залуушуулда таарамжатай байдал түхеэрүүлхэ, үдэшын һургуулиин хүдэлмэридэ анхарал ехээр табиха болоно.

Түсэбһөө гадуур 25 мянган пүүд хартаабха гүрэндэ тушаагдаба

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилһэн аймагай ажалшад гүрэндэ хартаабха тушааха түсэбөө болзорһоонь урид, октябриин 2-то дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор 4090 центнерэй орондо 8264 центнер хартаабха тушаагдаа. Гүрэндэ ба кооперацида хартаабха түсэбһөө гадуур тушаалга үргэлжэлһөөр.

Аймагай колхозууд болон ажалшад гүрэндэ хамта дээрээ 10 мянган центнерһээ бага бэшэ хартаабха тушааха ба худалдаха уялга абаба. Аймагай колхозууд ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ хааха байна.

КПСС-эй Түнхэнэй айкомой секретарь ***Б. ЗОНХОЕВ.***

Түнхэнэй аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ ***Н. ДОМЫШЕВ.***

Политическэ эмхидхэлшэд— тоог дээрэ

Энэ жэл Кударын аймагай колхозуудта талха тараан яһала һайнаар ургаа. Аймагай олонхи колхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргээд, ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада бэлэдхэн, һайн шанартай үрэһэ хаажа эхилээ.

Тараанайнгаа ургасые богони болзор соо хуряажа, гүрэндэ таряа тушаалгаяа түргэдхэхын тула партиин Кударын айком колхозуудай тоогууд дээрэ политическэ эмхидхэлшэдые томилһон юм. Эдэнэй зорилгонь юуб гэхэдэ, тоогууд дээрэ хүдэлдэг колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, таряа сэбэрлэжэ байһан хүнүүдэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргаха ёһотой. Партиин айком ажал хүдэлмэреэ һайн мэдэхэ, эдэбхитэй коммунистнууд болон комсомолшуудые тиимэ эмхидхэлшэд болгожо томилһон юм.

Колхозуудай тоогуудта эльгээгдэһэн политическэ эмхидхэлшэд түрүүшын үдэрһөө хойшо ажалдаа һайнаар хандаа. Ехэ-Кударын МТС-эй харьяата «Путь Октября» колхозой тоогто колхозой клубые даагша, комсомол басаган Валентина Посохова ошоод, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхээ. Нүхэр Посохова социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые үдэр бүхэндэ гаргадаг, ямар зорилгын табигдаад байһые колхознигуудта тайлбарилан хөөрэжэ үгэдэг байба. Тус колхозой гэшүүд аймаг соогоо түрүүлэн, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргээ. Хамнигадайн МТС-эй харьяата Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг, аймагай социальна тэдхэмжын таһагые даагша нүхэр Солоницынай ажалые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ нүхэр таряа хатаажа, тушаажа байгаа колхознигуудай дунда ходо ябалсан, тэдэниие элсүүлэн эмхидхэдэг байна.

Гэхэ зуура, зарим политическэ эмхидхэлшэд партиин айкомой найдабариие харюулнагүй. Аймагай потребсоюзай бэлэдхэлэй конторын директор нүхэр Г. Лазарев Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой тоог дээрэ хүдэлхэ политическэ эмхидхэлшээр томилогдоһон аад, юушье хэнэгүй. Энэ колхоз таряа хуряалгаяа унжагайруулһаар. Хараалһан саг соогоо таряа тушаажа дүүргээгүй.

Д. Болхоев, манай корр.

Үгэдөө хүрэбэ

Энэ жэлдэ Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ 30 мянган пүүд таряа түсэбһөө гадуур худалдаха уялга абаһан юм. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө эндэхид унаһан малгайгаа абангүй хүдэлөө.

Колхозой поли дээрэ түрүү механизаторнууд Пантелеев, Михаханов гэгшэд лафетнэ жаткаар таряа хадаха зуураа, үдэр бүри дүшөөд гектар болгодог байгаа.

Тараанай тоогууд дээрэ үдэр һүнигүй ажал эмхидхэгдэжэ, таряа сэбэрлэхэ, хатааха машинануудай абяан замхаагүй. Сэбэрлэгдэһэн тараан тэрэ дороо гүрэндэ тушаагдадаг байгаа.

Тиигэжэ арбаад хоногой турша соо гүрэнтээ сүм тоосожо, түсэбһөө гадуур 30 мянган пүүд тараан гүрэндэ худалдагдаба. Иигэжэ ждановайхид хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа дүүргэв.

Г. Доржиев.

Түрүү комбайнер

Дари-Сурун Жамбалов мэргэжэл шадабаряараа, эрхим ажалаараа гансашье Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнуудай дунда бэшэ, мүн республика дотороо мэдээжэ болоһон хүн байха. Энэмнай гансахан комбайнер мэргэжэлтэй бэшэ, үшөө олохон юумэ хэжэ шадаха, эрхидээ эрдэмтэй, гартаа дүйтэй хүн. Тэрэ хадаа тракторист, шофёр, токарь, слесарь, модошо дархан мэргэжэлтэй. Тиимэһээ жэлэй дүрбэн сагта Жамбаловай хэхэгүй ажалынь үгы. Хуряалга дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр барилга дээрэ гү, али мастерской соо һүхэ харуулай гү, али алха балтын абян гаражал байдаг.

Арбан жэлэй туршада механизатораар ябажа байһан Дари-Сурун Бальжинимаевич машина техникын оньһые һайса мэдэдэг болоһон дээрэһээ тэрэнээ тон нарин нангинаар хаража ябадаг. Мүнөө табадахи жэлээ нэгэ комбайн дээрэ ажаллана.

— Комбайн абаһан сагһаа хойшо тэрэнээ капитальна заһабарида оруулаагүйб. Тиигэжэ жэл бүхэндэ заһабариин гаргашада табигдаһан мүнгэн зөөри алмагдана гээшэ,—гэжэ нүхэр Жамбалов хөөрэнэ.

Дүршэл шадабари ехэтэй энэ механизатор жэлһээ жэлдэ МТС-эйнгээ комбайнернуудай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлдэг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй таряа хуряалгын үедэ нүхэр Жамбалов «С-4» комбайнаар Петр Корнев туһалагшатай хамта 530 гектар таряа суглуулан сохижо, 6000 үлүүтэй центнер таряа хуряажа абаһан юм.

Мүнөө жэл Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоздо тараанай ургаса һайн. Тэрэниие гээлтэгүйгөөр, шанар һайнтайгаар хуряажа абаха зорилго колхознигууд болон механизаторнуудай урда табигдаа. МТС-эй түрүү комбайнер коммунист Дари-Сурун лафетнэ жаткаар хадагдаһан тараанай поли дээрэ түрүүлэн гаралсаа.

Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо тэрэнэй комбайн һаадгүйгөөр ажаллана. Мүнөө агрегадынь 300-гаад гектарай таряа суглуулан сохёод байна. Үдэртөө 8 гектарай таряа хуряахын орондо 20—25 гектар хүрэтэр суглуулна. Тэрэнэй агрегат һүүлшын 5 хоног соо 107 гектар таряа суглуулан сохибо. Тиигэжэ МТС-эйнгээ комбайнернуудай мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

— Хуряалгын үедэ 500 гектарһаа доошо бэшэ таряа хуряахаб,—гэжэ нүхэр Жамбалов мэдүүлнэ.

Н. Цыбенов.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Рядовой С. Я. Кащейе „Эрэлхэг Зоригой түлөө" медаляар шагнаха тухай

Нүхэрэйнгөө ами наһые эрэлхэг зоригтойгоор, һүбэлгэн шадамагаар абарһанайнь түлөө рядовой **Кащей Степан Яковлевичые «Эрэлхэг Зоригой түлөө»** медаляар шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1957 оной октябриин 3.

Яхад арадай национальна һайндэр

ЯКУТСК, октябриин 3. (ТАСС). Россин гүрэнтэй Яхадай ниилэһээр 325 жэлэй ойн ехэ һайндэр болобо. Ажалшад түрэл республикынгаа Ленинэй орденоор шагнагдаһан тухай мэдээсэлые туйлай ехэ баяртайгаар угтаа.

Городууд болон тосхонууд һайндэрэйхээр гоёогдонхой. Предприятинууд, колхозууд, эмхи зургаануудта баярай суглаанууд, митингнүүд, вечернүүд үнгэргэгдэнэ. Газетэнүүд болон радио Яхадай национальна һайндэрэй болон Агууехэ Октябриин 40 жэлэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ туйлагдаһан гайхамшагта амжалтанууд тухай мэдээсэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Лобанов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Беспалов түрүүтэй РСФСР-эй правительственна делегаци, Бурят-Монголой АССР-эй болон хэдэ хэдэн областьнуудай делегацинууд һайндэртэ хабаадахын тулада эндэ ерээ.

Иимэ байдалтай эбсэшоод байжа болохогүй

(Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй харьяата Ворошиловай нэрэмжэтэ „Илалта" колхозуудта таряа тушаалга хангалтагүйгөөр ябана)

Мүнөө жэлдэ Суулгын МТС-эй харьяата колхозуудта урда жэлнүүдтэ орходоо орооһо тараанай нилээдгүй һайн ургаса ургуулагдаа.

—Байгша ондо үзэгдөөгүй баян ургаса абтажа байна,—гэжэ эндэхи колхознигууд, механизаторнууд хөөрэлдэдэг юм. Үнэхөөрөөшье нёдондо Ворошиловай нэрэмжэтэ «Илалта» колхозууд гүрэндэ таряа тушаахаһаа байтагай үрэһэ хүрэнгэеэ хүсэд абажа шадаагүй һэн. Теэд мүнөө жэлдэ колхознигууд, механизаторнуудай оролдолгын ашаар орооһо тараанай баян ургаса абтажа байнхай. Тиимэһээ эдэ колхозууд ганса үрэһэ хүрэнгэеэ бэлэдхэжэ шадаха бэшэ, мүн гүрэнтээ сүм тоосохо, колхознигуудай ажалта үдэртэ нилээдгүй ехэ таряа хубааха аргатай болобо.

Таряа хуряалга эхилһээр һара шахуу болоо. Гэбэшье, эдэ колхозууд таряа хуряалгаяа ехэ удааруулжа байна. Мүн гүрэндэ таряа тушаалга эндэ тэсэшэгүйгөөр унжагайруулагдана. Жэшээлхэдэ, тараан ажал ехэтэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 3350 гектарта орооһото культурануудай тарилга хэһэн байгаа. Сентябриин 28-най байдалаар олохон гектар тараан хадагдаагүй хэбтэнэ. Тиихэдэ лафетнэ жаткаар хадагдаһан 2100 гаран гектарай оройдоол 460 гаранииинь суглуулан сохигдоо. 10500 центнер тараан гүрэндэ тушаагдаха аад, оройдоол 3200-гаад центнер тушаагдаа.

Таряа хуряалга, тушаалга яахадаа иитэрээ удаарааб гэжэ хаража үзэе. Колхозой тараан ажалай бригадануудаар ябахада иимэ байна. Колхозой 2-дохи комплексно бригада (бригадирынь нүхэр Бальжинимаев) хамта 725 гектар тараатай. Бригадын поли дээрэ 40-өөд гектар тараан хадагдаагүй байһаар, 300 гаран гектарай тараан суглуулан сохигдоогүй хэбтэнэ.

—Тараамнай айража захалаад, гээлтэ хоролто ехэтэйгээр хуряагдана. Механизаторнууд түхэреэн сүүдхэ соо ажалланагүй. Мүн таряа зөөлгэ, шэрэлгэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Ажалай эмхи журамай һуладээрэһээ хуряалгамнай ехээр удаарна,—гэжэ эндэ хүдэлжэ байһан 6-дахи тракторна бригадын бригадир нүхэр П. Добрынин хэлэнэ.

Бригадирай иигэжэ хэлэдэгынь зүйтэй гэхээр. Һаяын нэгэ үдэр механизаторнууд һүниин 1 час болотор поли дээрэ ажаллаһан байгаа. Зүгөөр тэрэ үдэр һүниин халаанда таряа зөөгшэд табигдаагүй байшоо. Тиимэһээ комбайнернууд нүхэд Ванчиков, Бобылев гэгшэд таряа сохижо байха үедөө комбайнуудайнгаа бункерай тарияе аяар холо байһан бригадын тоог дээрэ абаашажа адхаха баатай болоһон байгаа. Үглөөдэрыншье һүниин халаанда таряа зөөгшэд баһал табигдаагүй. Энэ ушарһаа механизаторнууд үдэшын 7 часһаа хойшо ажалдаа гараагүй. Үдэртөө баһал таряа зөөлгэ хангалтагүйгөөр ябана. 4 комбайнай бункерһаа гараһан тарияе нэгэ автомашина зөөдэг.

—Таряа хуряалгын эхилхэһээ хойшо ходо иимэ юумэн болоно,—гэжэ эндэхи механизаторнууд хөөрэнэ.

Бригадын тоог дээрэ ажал хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэһээ горьтой тараан сэбэрлэгдээгүй хэбтэнэ. Эндэ сугларһан 2000-гаад центнер тараанай оройдоол 700 гаран центнерынь сэбэрлэгдэжэ тушаагдаа. Тарааниинь яһала хуурай. Зернопультаар һайса сэбэрлээд лэ үдэр һүнигүй тушаагдажа байхаар. Гэбэшье, үдэртөө оройдоол 100 — 200 центнер тушаагдана. Зарим үдэртэ оройдоош тушаагданагүй.

Энэ бригадын тоог дээрэ һүниндөө адууһа мал орожо, таряа гэшхэнэ. Гадна, комбайнай бункерһаа асарагдаһан тараан шэгнэгдэнгүй, миил адхагдана. Тиимэһээ гектар бүриһөө хэды центнер таряа сохижо абаһанаа механизаторнууд мэдэдэггүй.

Колхозой бусад бригадануудай тоогууд дээрэ иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Жэшээлбэл, 1-дэхи комплексно бригадын тоог дээрэ хамта 3000 центнер тараан ороо. Тэрэнэйнь 1200 центнерынь тушаагдаа. 3-дахи комплексно бригадын Хаяа гэжэ газартахи тоог дээрэ 800 гаран центнер тараан сэбэрлэгдээгүй ба хатаагдаагүй хэбтэһээр.

Колхозой тоогууд дээрэхи ажал хүдэлмэриие һайнаар эмхидхээ һаа, сүүдхэдээ 600—700 центнер таряа тушааха арга бии. Теэд таряа тушаалгые түргөөр ябуулхын түлөө ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь Л. Цыренов) иимэ байдалтай эбсэшоод, ажалаа һайжаруулхын тулада бригадирнуудта шанга эрилтэ табинагүй.

Таряа хуряалга, тушаалгын муусаябаһанай нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, бригадануудта ажаллагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдысэ эмхидхэгдэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагданагүй. Бригада бүхэндэ «Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан» гарадаггүй байна бшуу. Тоогууд дээрэ политическэ хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байна. Энээн тушаа колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Цыбанов анхаралаа табинагүй.

Мүн «Илалта» колхоздо таряа хуряалга, тушаалга аали нобшоор ябана. Сентябриин 25-най байдалаар энэ колхоздо 400 гаран гектарай тараан суглуулан сохигдоогүй байһаар. Гадна, 300 гаран гектар тараан хадагдаагүй хэбтэнэ. Колхозой тоогто 3200 гаран центнер тараан ороо. Гэбэшье, тэрэнэйнь оройдоол 1500 гаран центнерынь тушаагдаа. Энэ хадаа түсэбэйнь хахадтаншье хүрэнэгүй.

Таряа тушаалга юундэ удаарнаб гэжэ тараан ажалай бригадир нүхэр Хандажаповһаа асуухада:— МТС-һээ «Кузбасс» асарагдажа, тараан хатаагдаха ёһотой байгаа. Теэд тэрэнь үшөө заһагдаагүй байбал даа»,—гэжэ харюусана.

Зүгөөр Суулгын МТС 200 центнер таряа сушилкаар хатааха уялгатай. Теэд «Кузбасс» сушилкань таряа хуряалгын халуун үсэдэ, аяар 10-аад хоногто заһабарилгада байтаа. Хожомынь МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд энэ «Кузбасс» машиныень Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо үгэжэрхёо. Харин тэрэнь 5 үдэр соо нэгэшье килограмм таряа хатаангүй, одоол «Илалта» колхоздо эльгээгдээ һэн. Тэндээшье оройдоол үдэр соо ажаллаад эбдэршоо ха. Мүнөө энэ колхоздо лаб 400 центнер тараан хатаагдаха юм. Гэбэшье, сушилкые заһаха тушаа МТС-эйхид хэмжээ абанагүй.

Гадна, энэ колхозой тоог дээрэ сэбэрлэгдээд, тушаагдаха болоһон хуурай тараан ехэ. Гансал тоог дээрэхи ажалай үдэр һүнигүй эмхидхэгдээгүй дээрэһээ энэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй. «Заготзерногой» пунктда үдэртөө 400—500 центнер таряа тушаахын орондо оройдоол 200, заримдаа 100-гаад центнер таряа тушаана.

Эдэ колхозуудта таряа хуряалга, тушаалга түргэдхэхэ тушаа МТС-эй дирекци, аймагай хүтэлбэрилэгшэд дары хэмжээ абаха зэргэтэй.

Т. Гармаев, манай корр.

Түрэл орон доторнай

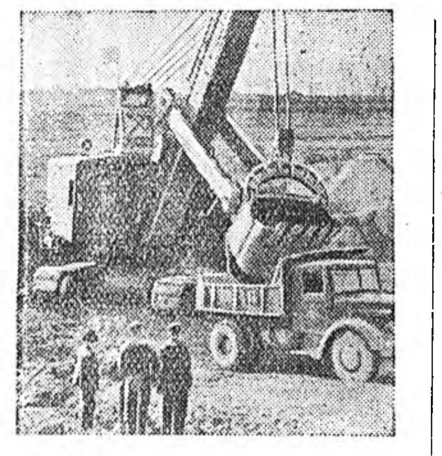

Кустанайн область. Соколовско-Сарбайска комбинат айхабтар ехэ хэмжээнэй түмэрэй рудагай хэбтэшые ашаглажа эхилбэ. Түмэрэй рудагай хэбтэһэн хадын орой хүсэтэ ехээр тэһэлэгдэжэ, эрхим һайн шанартай 30 мянган тонно руда тэндэһээнь гараба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кустанайдахи рудагай түрүүшын дээжэ.

Ленинград. С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ судна бүтээдэг Балтиин заводой хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэн, шэнэ илалта туйлаба. 10 мянган тонно уһа багтааха «Каменогорск» гэжэ дизель-электроходно судна уһанда табигдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Каменогорск» гэжэ судна уһанда табигдажа байна.

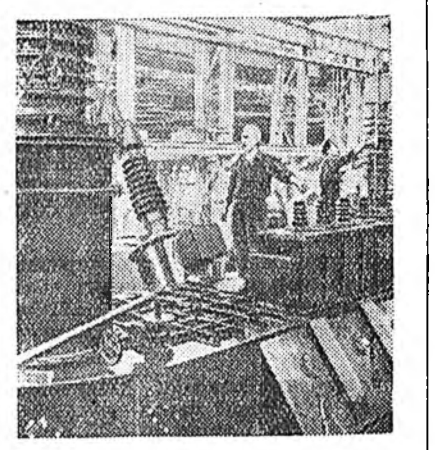

Запорожье. Трансформаторна заводой хүдэлмэрилэгшэд шэнэ трансформаторнуудые бүтээдэг боложо байна. Хабсаралгын цехтэ 90 мянган киловатт-ампер хүсэтэй, 400 киловольт хүсэтэй автотрансформатор бүтээгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ автотрансформатор туршагдахань.

ТАСС-эй фотохронико.

Революционно тэмсэл тушаа документнүүд

УЛАН-УДЭ. 1917—20 онуудта Бурят-Монголдо айхабтар ехэ революционно хүдэлөөн болоһон юм. Тэрэ хүдэлөөндэ Дээдэ-Удын хүдэлмэришэн, таряашан болон солдадуудай депутадуудай Совет нилээд ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. Колчагай саг зуура ээрхээд байхада, гадаадын интервентнүүдэй Байгалай үмэнэ байха үедэ, Совет засагай түлөө тэмсэл бүри хурсадаа һэн. Граждан дайнай гайхамшагта түүхэдэ бурят партизанууд алдарта хуудаһануудые бэшэһэн байна. Тэрэ тэмсэл тушаа Бурят-Монголой хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн экспозицинууд эли тодоор хэлэжэ үгэнэ.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн урда тээ тус музей угаа һонирхолтой шэнэ экспонадуудтай болоо. Атаман Семёновой, барон Унгернын болон бусад сагаан бандидуудтай тэмсэһэн улаан партизануудай байлдаануудые харуулһан картинанууд табигдаа. Урдань элирээгүй байһан документнүүд, фотозурагууд, революционернүүдэй портредүүд болон хэдэн олон һонирхолтой зүйлнүүд һая музейн үзэсхэлэндэ нэмэгдээ. Граждан дайнай үедэ һэлмэ, буу дархалжа байһан Тарбагатайн партизануудай кузницын макет музейдэ табигдаа.

Зоригтой басаган Раиса Свириденко

САРАТОВ. Урбах гэжэ түмэр замай станцида дүтэлжэ ябаһан поездын машинист Кондратьев урдань рельс дээрэ һанаа амархан наадажа байһан хоёр багахан басагадые харажархёо һэн. Тэдэ басагад хүрэтэр хоёр-нэгэн секундэ саг үлөөд байхадань, поездоо байлгахашье аргагүй. Горьтойхон басаганиинь гэнтэ хажуу тээшээ һүрэшэбэ. Багань... Баганшье абарагдаа. Өөрынгөө ами наһа хайрлангүй, нэгэ хүн поездын сахариг дороһоо гэхээр тэрэ басаганай гарһаа абаад хажуу тээшэнь хаяжархёо һэн.

Һүүлдэнь мэдэхэдэ, тэрэ багые түмэр замай стрелочница Раиса Свириденко абарһан байгаа бэлэй. Рельс дээрэ наадажа байһан үхибүүдые харамсаараа, Свириденко шангаар хуугайлаад, тэдэниие абархаяа гүйбэ. Абяаень дууламсаараа горьтойхон басаганиинь хажуу тээшээ гүйжэ үрдиһэн байгаа. Раиса Свириденко тэрэ бэрхэшээлтэ секундада тэбдэнгүй, багынь ами наһые абарһан байгаа.

Раиса Свириденко мүнөө 20 наһатай. Приволжско түмэр замай Ершовско отделениин начальник нүхэр Раиса Свириденкодэ баясхалан хүргөө.

Хитад ханинартаа туһалаа

ХАБАРОВСК, Мүнөө зун Сунгари мүрэн угаа ехэ үлатай байгаа. Эрьеһээ халиһан уһан Хэйлунцзян провинциин үргэн нэлэнхы газарые абажа, хүн зоной ами наһанда аймшагтайгаар урдаа һэн. Үертэ дайрагдаһан хүнүүдтэ туһалхаяа Амурай пароходствын хүдэлмэрилэгшэд хэдэн пароход, теплоход болон өөрөө ябадаг баржануудые эльгээһэн, уһа хааха хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байна.

Хитад ажалшадай ами наһа абарһан Амурай пароходствын уһанзамайхидта Хитадай Арадай Республика хилэн туг эльгээгээ. Тэрэ туг дээрэнь торгон утаһаар ород хэлэн дээрэ иигэжэ бэшээтэй: «Хэйлунцзян провинцида болоһон уһанай аюултай тэмсээндэ туһаламжа хүргэһэн Амур мүрэнэй пароходстводо. Агуухэ хани барисаанай ба аха дүү ёһоной туһаламжын түлөө КНР-эй Хэйлунцзян провинцида болоһон уһанай аюултай тэмсэхэ штабһаа. 1957 он». Тэрэнһээ гадна, торгон туг болон үнэтэй бэлэг Амур мүрэнэй пароходствын судның экипажуудта хитад ханинар барюулаа.

Байгалда бүри гүнзэгы газар олдобо

ЭРХҮҮ. Дэлхэй дээрэхи нуурнуудай дунда Байгал эгээл гүнзэгынь гэжэ үнинэй эли болонхой. Байгалай эгээл гүнзэгынь 1741 метр гэжэ тоологдодог байгаа. СССР-эй Наукануудай академиин Байкальска лимнологическа станциин научна хүдэлмэрилэгшэд 1940 метр гүнзэгы газар һаяхан Байгалда олоо.

Шэнэ яхад оперо

ЯКУТСК. Яхад арадай суута домог—«Лоскут ба Нюргусуун» гээшын удхаар, композитор Г. А. Григорян оперо найруулан бэшээ. «Лоскут ба Нюргусуун» гэжэ оперо Яхадай хоёрдохи оперонь болоно.

(ТАСС).

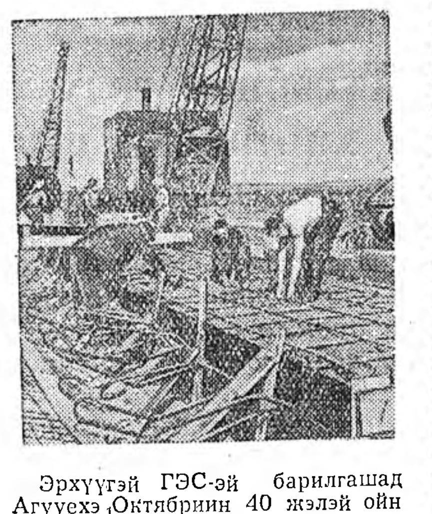

Эрхүүгэй ГЭС-эй барилгашад Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысэн, ээлжээтэ 4 агрегадые октябриин 25 болотор ашаглалгада оруулха гэжэ шармайн оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ангар мүрэнэй баруун эрьедэ хаалта тушааха эрье бетоноор хушагдажа байна.

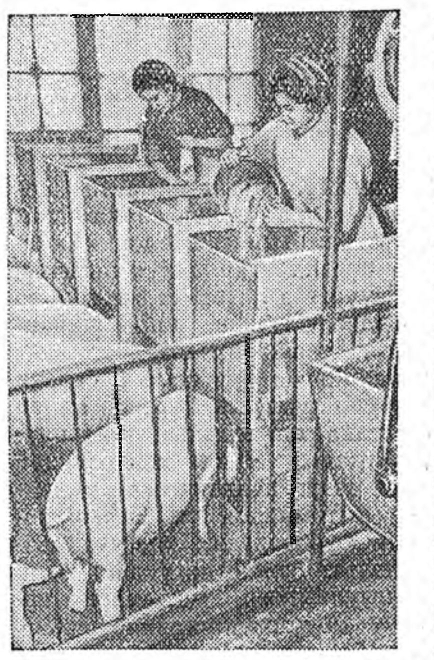

Эрхүүгэй область. Тулунай районой «Сибиряк» совхозой хүдэлмэрилэгшэд гахай бариха, шахаха түрүү методүүдые амжалтатайгаар хэрэглэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сибиряк» совхозой гахайшад Н. Тышко (баруун гарһаа) М. Васильчук хоёр гахайн өөһэдөө эдеэлдэг кормушкада тэжээл эюулжэ байна.

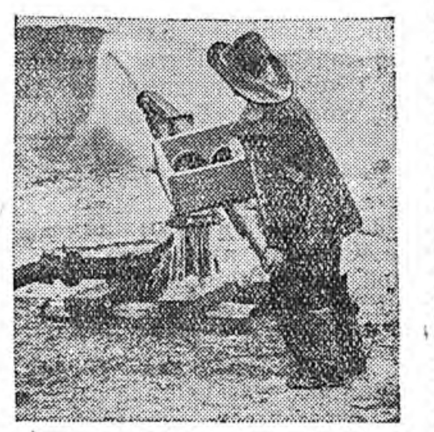

Зүүн Казахстанай область. Нээмэл карьернүүдһээ руда абаха гээшэ эгээл үнэгүй арга юм. Энэ арга хадын предприятинуудта улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоожо байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ арга хэрэглэн Зыряновска рудингай горняк Дмитрий Черемных хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ажалшадай культурна эрилтые хангаха

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл

Мяха, тоһо, һүнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдожо байһан малшадайнгаа культурна эрилтые гүйсэдөөр хангаха, тэрэ тоодо кинокартинануудые хирэ хирэ болоод лэ харуулжа байха гээшэ аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай гол зорилго болоно.

Гэбэшье, олонхи аймагай хүдөөгэй болон колхозой клубуудта культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһаар.

Элэ баримтануудые гэршэлхын тулада манай редакцида абтаһан хүдөө бэшэгшэдэй нэгэ хэды бэшэгүүдые хаража үзээ:

«Манай «Эрдэм» совхозой 3-дахи отделенидэ нэгэ клуб бии юм. Энэ клуб ямаршье ажал ябуулнагүй. Клуб соонь хооһон. Киногой гарахада сугларагшад хүл дээрээ байжа кино хараха баатай болоно. Гадна эндэ клубые даагша байхагүй.

Энээн тухай совхозой директортэ, мүн партийна эхин организацида мэдээсэхэдэмнай «клубые даагшада түлэхэ мүнгэн үгы» гэжэ харюусадаг»,—гэжэ нүхэр **Шойдопов** Мухаршэбэрһээ мэдээсэнэ.

Хүдөө бэшэгшэ нүхэр **Цыремпилов** Зэдын аймагһаа иигэжэ бэшэнэ: «Боргойн сомоной «Эрдэм» колхозой клуб үбэлэй хүдэлмэридэ бэлэн бэшэ. Клубайнь түхеэрэлгэ муу. Сонхонуудайнь шэл тэһэрхэй, үүдэниинь ехэ заһабаритай, хүйтэ баридаггүй. Энэ клубай харалгынь зал ехэ юм. Теэд энээн соонь хүнэй һууха һандали оройдоо үгы шахуу байдаг».

Мүн тус сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд клубайнгаа кинобудкын заһабарилагдаагүй дээрэһээ үнинэй кино хараагүй. Энэ клубта ондоо ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Газетэ, журналнуудшье байхагүй. Дээрэ дурсагдаһан хоёр колхозуудта лекторнүүдэй нэгэдэл бии нэрэтэй аад, нэгэшье лекци болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэгүй. Малай фермэнүүд болон гүүртэнүүд дээрэ ехэнхидээ залуушуул хүдэлмэрилдэг. Тиимын тула эндэ культбаза эмхидхэхэ аргатай байгаа. Зүгөөр, энээндэ хэншье һаналаа табинагүй. Тиимэһээ эндэхи малшад хүдэлмэриин һүүлээр сүлөөтэй сагаа хүхюунээр, таатай зохидоор үнгэр... гэхэ аргагүйдэнэ.

Малшадай сүлөөтэй сагаа куль... турнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ колхо... зой хүтэлбэрилэгшэд һаналаа таби... ха аабза гэжэ найдагдана.

«Ёнгорбой, Бильчир тосхонууд... колхознигууд кино хүлеэһээр үн... нэй,—гэжэ нүхэр **Очиров, Цыденов** Закаменһаа мэдээсэнэ.—Үнгэрэгш... жэлдэ кинофикациин таһагайхи машинаар ябажа байгаад, гоё, шэ... нэ кинокартинануудые бригадану... даар харуулдаг һэн. Энэ жэл зуу... намарай сагта нэгэшье кино хару... лагдаагүй. Хаа яа нэгэ асархадань мүртэй һайнаар харахын аргагүй. Юуб гэхэдэ, киногой түлэг гаража байхада гэрэл унтаршадаг, лентэнь таһаршадаг болонхой.

Бильчир тосхоной клуб үнинэй хаалтатай байһаар. Тиимэһээ эндэ... хи залуушуул сүлөөтэй сагаа куль... турнаар үнгэргэхэ аргагүй болон... Гадна, эндэ почтальон байхагүй. Газетэ, журналнуудай ехэ хожо... дожо ерэхэдэнь, уншахада һонигүй байдаг.

Эдэ асуудалнуудые колхозой правлени болон партийна эхин ор... ганизаци мэдэбэшье тодорхой хэм... жээ абанагүй».

—«Манай Карл Марксын нэрэм... жэтэ колхоздо үнинэй кино хару... лагданагүй.

—Танай колхоздо «Адуушанай дуун» гэжэ кинокартина эльгээб... бди,—гэжэ аймгүйсэдкомой куль... турын таһагые даагша нүхэ... Довганин колхозой гэшүүдые на... дуулһан байгаа. Гэбэшье, мүнөөшье болотор кино асарагдаагүй. Гадна эндэ колхознигуудай дунда нийтэ... ойлгууламжын хүдэлмэри ябуула... данагүй.

Колхознигуудай культурна эри... тые хангахын тула хэзээ һанала... табиха юмта»—гэжэ Ториин ай... гүйсэдкомой культурын таһагы... даагша нүхэр Догванинһаа асуу... хаар болоо»,—гэжэ нүхэр **Дугаров** Ториин аймагһаа манай редакци... мэдээсэнэ.

Эдэ дурсагдаһан дутуу дунла... нуудаа ойрын үдэрнүүдтэ усадхажа, малшадайнгаа, колхозойнгоо гэ... шүүдэй культурна эрилтые ханга... хын тула колхозой правлени, айма... гуудай культурын таһагай хүдэлмэ... рилэгшэд һаналаа табиха ёһотой.

Выставкэ эмхидхэгдэбэ

Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ музей Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулһан выставкэ эмхидхэбэ. Энэнь «Кяхтын аймаг Совет засагай жэлнүүдтэ» гэһэн гаршагтай.

40 жэлэй туршада республикын урда захын аймагай промышленностиин, хүдөө ажахын, культурын, элүүрые хамгаалгын, һуралсалай талаар хүгжэһэн тухай... выставкэдэ үргэнөөр харуулагдаха юм.

А. Китаев.

Үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ

Малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай Партиин гаргаһан уряае ороноймнай, тэрэ тоодо республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ехэ баяр баясхалантайгаар угтаад, үсэд шангаар хүдэлжэ ороо. Октябриин алдарта 40 жэлэй ойе шэнэ амжалтаар угтахын зорилгоор мүнөө хаа хаанагүй социалистическэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ найман һарын туршада республикымнай колхозуудта 39 процентээр ехэ һүн, 37 процентээр ехэ мяхан, 26 процентээр ехэ нооһон абтаа. Гадна колхозууд болон совхозууд һү, нооһо тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэ. Тиигэжэ республикамнай РСФСР-эй областьнуудай дунда һү тушаалгаараа нэгэдэхи һуурида, нооһо тушаалгаараа хоёрдохи һуурида гараа.

Колхозуудта нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада үнеэн бүриһөө 243 килограммаар ехэ һүн, хонин бүриһөө 410 граммаар ехэ нооһон хайшалагдаа.

Гэхэтэй хамта, эдэ зарим тэды амжалтануудаараа бидэ һанаагаа амархагүй ёһотойбди. Юундэб гэхэдэ, манай колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын продукцинуудые бүри ехээр абадаг болохо бүхы арга боломжо бии. Энэ үедэ республикамнай оронойнгоо түрүү областьнуудһаа ехээр гээгдэжэ ябана. Хүдөө ажахын продукци гаргалгаараа хүршэ Читын, Эрхүүгэй областьнуудһаа мүн үлэжэ ябанабди. Эдэ баримтанууд хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөжэ, бүри ехэ продукци гаргадаг болохые уялгална. Эгээл энэ үедэ үбэлжэлгэдэ эрхим һайнаар бэлдэжэ, малаа тобир тарганаар ондо оруулха тон харюусалгатай зорилго колхоз, совхозуудай урда табигдаад байна. Энэ шухала зорилго ямараар бэелүүлэгдэнэб, тэрээнһээ һү, тоһо, мяха, нооһо абалга дээшэлүүлгэ сүм дулдыдаха болоно. Нэн түрүүндэ малдаа хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэхын тула шанга тэмсэл хэгдэхэ ёһотой. Энэ шухала асуудалые амжалтатайгаар шиидхэнгүй үбэлэй үедэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ болохогүйнь мэдээжэ.

Гэбэшье, колхоз, совхозуудай үбэлжэлгэдэ ямараар бэлдэжэ байһан тухай хаража үзэхэдэ горьтой дутагдалнууд бии байһаар. Олон колхозууд, совхозууд үбһэ тэжээл ехээр бэлдэхын тула бүхы арга боломжоёо хэрэглэнэгүй. Жэшээлбэл, Курумканай, Хориин, Баргажанай, Яруунын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Прибайкальска, Зэдын, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай колхозууд мүнөө хүрэтэр үбһэ сабшаха түсэбөө дүүргээдүй. Түнхэнэй аймагай колхозууд үбһэ сабшаха түсэбөө 44 процент, Зэдын—40 процент, Хориин—47 процент, Прибайкальска, Курумканай аймагай колхозууд оройдоол 48 процент дүүргээд байнхай.

Мүн зарим аймагуудай колхозууд силос даралгада тон хайша хэрэгээр хандаа. Бичурын аймагай колхозууд силос дараха түсэбөө 21,6 процент, Курумканай—24 процент, Яруунын—26 процент, Заиграйн ба Мухаршэбэрэй —28 процент дүүргээ. Эдэ аймагуудай колхозууд силос дараха арга боломжотой байжа, хүдэлмэреэ зогсоожорхинхой.

Иимэ байдалай ушараад байхада үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлдэхын тула колхоз, совхозууд яаралтай хэмжээ абаха уялгатай. Үбһэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абахын тула бүхы арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала. Полинууд дээрэһээ бүхы солоомоёо саг соонь суглуулжа абаха ба һүрилхэ шухала. Энэ талаар республикын түрүү колхозуудай үүсхэлые саг дары бэелүүлхэ хэрэгтэй. Кударын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозойхид үбһэ тэжээл бэлдэлгые богони болзор соо, шанар һайнтайгаар үнгэргэхын тула материальна талаар урмашуулга хэнэ. Тиигэжэ солоомо суглуулан һүрилэгшэдтэ хэһэн ажалайнь арбан процентые үгэдэг болонхой. Энээнэй ашаар тус колхоз бүхы солоомоёо богонихон болзорто суглуулан һүрилөө. Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» болон бусад колхозууд хүдэлмэреэ мүн лэ иимээр ябуулна.

Огородой эдеэнэй үлээдһэнүүдые тэжээлдэ хэрэглэхэ гээшэ бага бэшэ хэрэг мүн. Гэбэшье, зарим колхозуудта иимэ үлээдһэнүүд поли дээрээ орхигдошоно. Һаяын сагта огородой эдеэнэй үлээдһэнүүдые эзэн ёһоор суглуулжа, тэжээл хоолдо хэрэглэхэеэ хадагалха хэрэгтэй.

Нёдондо жэлдэ зарим колхозуудта хартаабха ехээр гутаһан юм. Энэ жэлдэ тэрэ алдуу дабтагдахагүй зэргэтэй. Энэ талаар Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үүсхэл һайшаалтай. Тэндэ тэжээлэйнь бүхы хартаабха намар шанагдажа, кормоцехын цементлэгдэһэн нүхэн соо хэгдэдэг. Хартаабхые иигэжэ хадагалхада гугадагшьегүй, шэмэтэй, һайн тэжээл болодог.

Эдэ үдэрнүүдтэ бүдүүн тэжээл, мүшэр, набша, ожорһо сабшажа дараха ёһотой. Мүн дээгүүр сабшагдаһан полинуудай заха үзүүрые дахин сабшажа, тэжээлдэ хэрэглэхэдэ зүйтэй. Тарянай үлээдһэнүүдые силос болгон дарахада болохо байна.

Малай тэжээл бэлэдхэлгые бүхы хэмжээгээрнь ябуулжа, үбэлдөө бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй болохын тула колхознигууд бултадаа оролдолго гаргаха байна.

Нёдондо зарим колхозууд малаа үбэлдөө силосээр хооллуулаагүй. Яахадааб гэхэдэ силосэйнгээ нүхэнүүдые зузаан шоройгоор хушажархиһанһаань боложо, үбэл хүрэшэһэн хойнонь тэрэнээ малтажа абахань бэрхэтэй байһан юм. Энэ алдуугаа мүнөө хараадаа абажа, силосэй нүхэнүүд дээрэ үбһэ гү, али солоомо соможорхиходо шоройнь хүрэдэггүй. Силосэй башни болон набтар башнинуудые хуурай хохироор хаялха байна. Эдэ хэмжээ ябуулганууд ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэгдэхэ болоно.

Үбэлжэлгэдэ эмхитэй һайнаар бэлэдхэжэ, малаа тобир тарганаар ондо оруулхын тула малай байра саг соонь заһаха, дулаалха шухала. Энэ жэлдэ республикымнай зарим колхозууд малай байрануудые, мүн малшадай гэрнүүдые олоор барижа эхилээ. Зарим колхозууд малай байра барилгые бүхэли зундаа ябуулжа, мүнөө үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтана. Жэшээнь, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид энэ жэлдэ үнеэдэй типовой нэгэ байра, шубуунай байра, хониной гурбан байра шэнэлэн заһабарилаа. Мүн гахайн хоёр байра заһабарилагданхай. Мүнөө тугалай байра барижа дүүргүүтэй байна. Мүн тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ, Кударын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд малай байрануудые һайнаар барина.

Гэбэшье, зарим колхозууд малай байра барилгада анхаралаа багаар табина. Тиигэжэ таряа хуряалгын эхилхэтэй сасуу олохон колхозууд барилга хэхэ хүдэлмэреэ болюулжархёо. Илангаяа Ториин, Иволгын, Зэдын, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Курумканай аймагай колхозуудта малай байра барилга муугаар ябуулагдана. Иимэ дутагдалнуудтай эбсэжэ болохогүй. Барилгын бригадануудые дахин һэргээжэ, малай, малшадай байрануудые барилга түргэдхэхэ саг ерээ. Малай байра барилгаар тусхай график, түсэб зохёогоод дары бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ һайса буйлуулагдаагүй тэжээлээр малаа эдеэлүүлхэ ёһогүйбди. Колхозууд энэ жэлдэ малай тэжээл болгогдохо ехэ солоомотой. Тарбагатайн аймагай колхозуудай жэшээгээр солоомые извёсткын сайдамда зөөлэрүүлээд, малда эдюулхэ ёһотойбди. Тиимэһээ мүнөөнһөө тэжээл буйлуулха гэр, кормозапарнигуудаа болон бусад механизмуудые заһажа, бэлдэжэ байхаар болоо.

Һү һаалгые дээшэлүүлхэдэ, үнеэдые бүлеэн уһаар уһалхада ехэ һайн гэжэ нёдондо жэлэй дүршэл харуулаа. Энэ түрүү аргые мүнөө жэлдэ гүүртэ бүхэн хэрэглэхэ ушартай. Һаагдадаг үнеэдые бүлеэдхэгдэһэн уһаар уһалжа байха түхеэрэлгэнүүдые һаядаа бэлэдхэхэ шухала.

Энэ жэлдэ олон колхоз, совхозууд силос ехээр бэлдээ. Жэшээнь, Зэдын аймагай колхозууд үнеэн бүридэ 7 тонно, Сэлэнгын аймагай колхозууд—6,5 тонно, Кяхтын колхозууд—зургаанһаа үлүү тонно, тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 10,5 тонно бэлдээ юм. Гэхэтэй хамта нёдондо олон колхоз үнеэдтэ үбэлдөө силос эдюулхэ бэлэдхэлгүй байшоо һэн. Тиигэжэ Хориин совхоздо ехэ силос малда эдюулэгдэнгүй үлэшоо.

Иимэ һайн шэмэтэ тэжээлые малда эдюулэнгүй үбэлые үнгэргэжэ болохогүй. Мүнөө үбэлдөө силос хадагалха газар эртээнһээ бэлдэхэ, тусхай кормушкануудые хэхэ хэрэгтэй.

Республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1960 ондо 195... онойхитой жэшээлбэл, колхозуудай хонидойнгоо тоо хоёр дахин, совхозуудта 2,3 дахин, нооһо абалгые 2,6 дахин ехэдхэжэ, эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ колхозуудта 202 килограмм, мүн совхозуудта 261 килограмм нооһо абаха гэжэ социалистическэ уялгануудаа соогоо хараалаа. Энэ уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжо маанадта бии. Хонин ажалай гол шухала удхатай байһые хараадаа абажа, хонидой үбэлжэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Нёдондо жэлдэ олон колхозууд үбэл хурьга абаха бэлэдхэлгүй байжа, олон хурьгадые үхүүлжэ гарзалуулаа һэн. Энэ алдуу мүнөө жэлдэ дабтагдахагүй ёһотой. Ойрын үдэрнүүдтэ хашаа хорёонуудые заһаха, бариха, халхабшые бэлдэхэ хэрэгтэй.

Малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ, тэрэнээ гутаангүй һайнаар хадагалха, малай үбэлжэхэ газарнуудта абаашаха, үбһэ тэжээл гамтайгаар хэрэглэхэ гээшэ мүнөөнэй шухала зорилго мүн.

Гадна мал ажалай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһо... жоруулха хэрэгтэй.

Бидэ ерэхэ үбэлжэлгын үедэ нёдондонойхитой сасуулхада һү һаалгаяа 1,5—2 дахин дээшэлүүлхэ, малаа тобир тарганаар ондо оруулха зорилготойбди. Мүн нооһо абалгаа нилээд дээшэлүүлхэ болонобди.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь, һайнаар үнгэргэхын тула партийна организацинууд колхоз, совхозуудта социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ болоно.

К. ПАШИН, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагай инструктор.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ТУГ ДОРО

Жаргалтай hуунабди Жаргаланта нютагтаа

гэжэ Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд омогтойгоор мэдүүлнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой правлени, клуб харуулагдана.

Хамтын ажалай хүсэн

...уехэ Октябриин социалисти-...революциин ашаар, Коммуни-...ескэ партиин зохёон байгуул-... хамтын ажалай хүсөөр манай ... түмэн баян дэлгэр, хүхюун ...лиг байдалтай боложо, хүн тү-...нэй хүсэл зорилгые татагша ...унизмын жаргалта замда буса-...гөөр оронхой. Иимэ зол жар-...ологшодой нэгэн манай Жар-...нта нютагайхид болоно.

...зет засагай тогтохоhоо урда ...ай нютагта ажаhуудаг зонэй ...анай хоёр хубинь үгытэйшүүл ...ан юм. Тэдэнэр ядуу, тулюур ...ан байдалтай байгаа.

...нөө гуша — дүшэн жэлэй ...рөөд байхада эдэ бүхы ...энги байдалнай мартагдажа, ...галанта нютагшье, тэндэхи ...шье танигдахаар бэшэ болоо. ...инь тала майлаар таража, эндэ ...э тобхорхон гэртэ, хара ...харaад hууhан зон хамтаржа, ...босон түхэлтэй шэнэ тосхон бод-...оо.

...эгэ ороноо хамгаалха Агууехэ ...ай урда жэлнүүдтэ хүдэлмэри ...эрэшүүл олон байжа, манай ...агта барилга угаа түргэнөөр ...hан, хоёр-гурбан жэлэй туршада ...э центр баригдаhан юм. Кол-...омнай барилгын дүрбэн брига-...үдэлжэ байгаа. Эдэ жэлнүүдтэ ...елиингээ гэшүүдэй 170 гэр hэль-...заhажа, үргэдхэжэ, шэнэ газар-...өөжэ табяа hэмди. Хоёр зуу га-... мянган түхэригэй клуб бариг-... правлени, магазин, эхин hур-...иин байшан бүтээгдээ hэн.

...арилгынгаа хүдэлмэриие дай-...шье үедэ зогсоогоогүйбди. Да-...тан гэжэ газарта полевой стан, ...ознигуудай байха хамтын гэр, ...анай тоог, үрэhэ хадагалха то-...склад баригдаа. Зуун үнеэнэй ...ха типовой байра, малшадай ...та гэрнүүд шэнээр бүтээгдэhэн ...ха. Энэ хадаа хамтын ажалай ...ые элитээр гэршэлжэ үгэнэ.

...айнай хойто жэлнүүдтэ, мүнөө ... барилгын хүдэлмэри үргэн да-...катайгаар ябана. Хорёод таhал-...ай, ууралаар дулаасадаг шэ-...правлени, 15 автомашинын шу-... гараж (иимэ аргаар дулааса-... хүүгэдэй яслиин байшан, нүү-...ерэтшэдтэ болон колхознигууд-...5 гэр шэнээр баригдаа. Правле-... клуб, гараж дулаасуулха тусхай ...эрэлгэтэй байра шулуугаар бү-...дээ. Гурба мянган тонно тэжээл ...тааха силосэй түхеэрэлгэнүүд ...луугаар баригдаhан байха юм.

Мүн малай типовой хэдэн байра, тэжээл буйлуулха хоёр кухни шулуугаар баригдаа, колхозой центртэ хорин хүнэй нэгэмүhэн бэеэ угааха бани бодхогдоо.

Эдэ бүхы барилгаhаа гадна Бүхэн гол дээрээ 105 киловатт хүсэтэй электростанци бүтээhэн байнабди. Гансахан энэ барилгада колхозой миллион түхэриг гаргашалагдаа. Мүн радиоузел тодхогдоhон, электрын гэрэл бүхы айлнуудта оруулагдаhан байха юм. Гадна, тэжээл буйлуулха хэрэгсэлнүүд, механическа аргаар үнеэ hааха түхеэрэлгэ абтаа, үнеэдэй байрада дүүжэн харгы тодхогдоо hэн. 140 гахайн байха типовой байра баригдаа.

Шэнэ барилгада, ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньhожоруулха хэрэгтэ хэдэн миллион түхэриг гаргашалагдаа. Иимэ ехэ мүнгэн зөөри имагтал хамтын ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөhэнэй ашаар олдоhониинь элитэ. Хэрбээ дайнай урда жэлдэ мүнгэн олзомнай 500 мянга гаран түхэриг байhан hаа, мүнөө жэл 2 миллион 500 мянган түхэриг болохо гэхэ гү, али таба дахин дээшэлхэ юм. Колхознай жэл бүри хубаагдадаггүй жасадаа мүнгэ ехээр оруулдаг. Мүнөө үедэ тэрэмнай 4 миллион 600 мянга гаран түхэриг болонхой.

Дайнай урда жэлтэй жэшээлбэл, хонидоймнай тоо хоёр хахад дахин олошоржо, арба мянга гаран толгой болоод, хонин бүриhөө гурба дахин шахуу ехэ нооhон абтадаг болоо.

Теэд, бидэ амжалтаараа hанаагаа амарнагүйбди. Ойрын 2—3 жэлэй туршада гэхэ гү, али 1960 он болотор бүри ехэ юумэ хэхэ түсэб табигданхай, хэхэшье арга бии. Хонидоймнай тоо 20 мянгада хүрэжэ, нооhо абалга 2,2 дахин дээшэлхэ юм. Мяха абалга, илангаяа гахайн мяха абалга, hү hаалга 1,5—2 дахин ехэ болохо. Тиигэбэл, олзо доходнай хоёр дахин дээшэлжэ, ажалта үдэр бүхэндөө арбан түхэригhөө бага бэшые хубааха аргатай болохобди.

Совет засагай үедэ, хамтынгаа ажал оролдосотойгоор эмхидхээд байбал, hанаhан хэрэгээ бэелүүлхэ, хараалhан түсэбөө дүүргэхэ бүхы арга боломжо бии. Түрэл парти, правительствомнай бидэндэ саг үргэлжэ туhална ха юм.

Д. Очиров, колхозой түрүүлэгшэ.

✦ Гүрэндэ hү тушааха түсэбөө энэ колхоз 145 процент дүүргээ гэхэ гү, али түсэбhөө гадуур зуу гаран мянган литр hүн худалдагдаба. Мүн нооhо, үндэгэ тушааха түсэб сүм дүүргэгдээд, түсэбhөө гадуур 1369 килограмм нооhон, 11400 үндэгэн тушаагдаа. Энэ октябрь hарада мяха, орооhо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнууд тушаагдажа гүйсэд дүүрэхэ юм.

✦ Адуу малай тоо толгойе олошоруулха түсэб эбэртэ бодо малаар 125 процент, гахайгаар—200 процент, морёор—102 процент, хонёор 99 процент дүүргэгдээ. Хонидой тоо толгойе олошоруулха түсэбөө дүүргэхын түлөө hайн нооhотой хонидые колхознигуудhаан худалдан абана. hүүлэй мэдээгээр 200 хонин абтаад байнхай.

✦ Хамтын адууhа малда элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэжэ, үнеэн бүридэ арбан тонно силос бэлэдхээд, бүхы дээрээ 13 мянган центнер үбhэ hүрилөөд байнхай. Тэжээл бэлэдхэлгэ үргэлжэлhөөр.

✦ Колхозой эдэбхитэд, залуушуул hайндэрэй ехэ концерт бэлэдхэжэ захалаа.

hуудал байдалнай хубилаа

Би мүнөө 72 наhатайб. Мүнөө бүлөөрөө колхозой центртэ баригдаhан 55 дүрбэлжэн метр гэртэ hуунабди.

Ехэ басагамни колхоздо hаалишанаар хүдэлнэ, удаадахинь Улан-Удэдэ багшын институдай дүрбэдэхи курсада hурана, хүбүүмни 8-дахи класста hурана. Би шадахысаа колхоздоо хүдэлнэб, хүгшэмни гэртээ hуудаг.

Манай бүлэ артелиин бусад гэшүүдтэл адли баян дэлгэр ажаhууна. Гэртэмнай электрын гэрэл носоно, радио хөөрэнэ, хубсаhа хэхэ комод, шифоньер бии, аяга табаг табиха буфет, зөөлэн диван, оёдолой машина, велосипед, радиоприёмник, хоёр аматай буу, коляскатай мотоцикл гэхэ мэтэ зөөри манайда бии болонхой.

Нёдондо манайхин 1289 ажалта үдэр оложо, ган гасуур жэлэй болоошье hаа, зургаа мянга хахад шахуу түхэриг мүнгэ, дүрбэн центнер шахуу огородой эдеэ абаа hэн. Мүнөө квартал бүхэндэ 1600-гаад түхэриг мүнгэ авансаар абанабди. Эдэ бүгэдэhөө гадна, хүдэлмэриин наhанhаа гараhан, хамтын ажалда 25 жэл хүдэлhэн хадамни намда колхознай hара бүри 25 ажалта үдэр пенси үгэдэг болоо.

Эдэ бүхы олзоhоо гадна, артелиин бусад гэшүүдтэл адли 60 соото газар эдлэдэг, тэндээ хартаабха, огородой эдеэ таридагбди. Газаагаа гурбан үхэр, 9 хонин, хорёод тахяа баринабди.

Иимэ hайхан жаргал олгоhондонь совет засагаа хододоо юрөөжэ ябадагби.

Н. Бадлуев, колхозой гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхознигуудай үхибүүд бултадаа hургуулида hурана. Бэлэдхэлэй класс соо.

Соёл болбосорол дээшэлнэ

Хаанта хархис засагай үедэ харанхы мунхаг hууhан арад зон, совет засагай үедэ—түүхэтэ богонихон сагта—танигдахааа болитороо хубилаа. Энэ ехэ хубилалтые бидэ өөhэдынгөө нюдөөр, ажаhуудал дээрэhээ харанабди.

Бүхы залуу үетэн hургуулида hурана. Колхознигууднай ажалайнгаа hүүлээр хүдөө ажахын науканuудай туйлалтануудтай, түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсаха аргатай. Иимэ hуралсал фермэ, бригадануудта гол түлэб үбэлэй сагта эмхидхэгдэдэг. Коммунистнууд болон комсомолшууд, эдэбхитэд марксизм-ленинизмын hургаалые, мүнөө үеын политическэ байдалые шудалдаг. Эдэ бүгэдэhөө гадна колхозой клубта, бригадада политическэ, ажахын, медицинскэ болон бусад асуудалнуудаар лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг.

Колхознигуудай соёл болбосоролые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ манай багшанар, зоотехнигүүд, агрономууд, врачууд эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэй дундаhаа зоотехнигүүд И. Ф. Воробьев, Б. А. Борисов, ветеринарна фельдшер С. Г. Балбаров, агроном В. С. Раднаев, багшанар Е. Ц. Бадмажапова, Н. Г. Дальбинова болон бусадай hайн хүдэлмэриие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ жэлэй үнгэрhэн hарануудта 6 лекци, 9 элидхэл хэгдэhэн байна.

Артелиимнай гэшүүд ном бэшэг мэдэдэг боложо, жэлhээ жэл бүри олон газетэ, журналнуудые захидаг. Мүнөө жэл 205 хэhэг газетэ болон журналнуудые, тэрэ тоодо 30 хэhэг «Байгалай толон» гэжэ журналые захиhан байна. Эдэнhээ гадна, колхознай 32 хэhэг газетэ, мүн «Огонёк», «Крокодил» гэхэ мэтэ журналнуудые абадаг. Хүдөө ажахын асуудалнуудаар гарадаг хорёод янзын ном, журналнуудые жэл бүри захидаг болонхойбди. Колхозоймнай библиотекэдэ 1500 гаран элдэб ном бии. Тэдэ номуудые гол түлэб колхознигууд, залуушуул абажа уншадаг юм. Уншагшадтай үе үе болоод лэ конференци үнгэргэгдэдэг, hони hонин номууд зүбшэн хэлсэгдэдэг байна.

Колхознигуудые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ колхозоймнай клуб маша ехэ үүргэ дүүргэнэ. Энэ клуб 1939 ондо баригдаhан юм. Клуб соомнай орон нютагаа шэнжэлхэ музей, гурбан зуугаад хүнэй hууха харалгын зал, ном, газетэ, журнал уншаха таhалга, мүн элдэб кружогуудай хүдэлхэ газар бии. Ёохор наадаха, хатархашье таhалга байха. Клубнай ёhотой культурын гуламта болоо.

Клубhаа гадна фермэ, бригадада хоёр улаан булан, нэгэ культбаза хүдэлдэг. Тэндэ радиоприёмнигүүд, шатар, дойбод, домино болон газетэ, журнал таhалгаряагүй байдаг. Колхоздомнай радиоузел хүдэлдэг.

Коммунистнууд болон комсомолшууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхынгаа хажуугаар ажал дээрэ жэшээ харуулдаг. hаалишадай дунда коммунистнууд Д-Ж. Нимаева, Д-Х Митупова, Д-Н. Амоголонова, Н. Очиржапова, комсомолшууд В. Аюшеева, В. Бадмаева гэтшэд түрүүлжэ ябана. Хонишодой дундаhаа Т. А. Иванов, Ц-Д. Дармаева, Ц. И. Аюшиев hайн амжалта туйлаа. Барилгын бригадада коммунистнууд нүхэд Очиржапов, Аюшеев, Батуев эдэбхитэйгээр ажалладаг. Мүн бусадшье ажалда урагшатайгаар хүдэлдэг коммунистнууд болон комсомолшууд олон.

Колхозой партийна эхин организациин, правлениин үдэр бүри ябуулжа байhан эмхидхэлэй, политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нилээд hайн үрэ дүн асарна. Артелиин гэшүүдэй дунда ажалай журам бүдүүлигээр эбдэдэг, элдэб муухай ааша гаргадаг хүнүүд үгы гэхэдэ болохо.

Мүнөө артелиимнай гэшүүн бүхэн Агуухэ Октябриин алдарта ойе ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, унаhан малгайгаа абангүйгөөр ажаллажа байнхай.

Д. Цырендоржиев, партийна бюрогой секретарь.

hурана, ажаллана, сэнгэнэбди

Колхоздомнай жара гаран залуушуул бии. Тэдэнэр бултадаа хүдэлдэг, олонхинь мал ажал дээрэ ябадаг.

Комсомол-залуушуулай ажалладаг үүлтэртэ үнеэдэй фермэ колхоз, аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябахаhаа гадна республика дотороо мэдээжэ болонхой. hаалишан Дашинима Амоголонова, Нима Очиржапова болон бишье хэдэн жэлэй туршада республикын hаалишадай мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанабди. Энээнэйнгээ түлөө жэлhээ жэл бүри Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабааданабди. Би хоёр удаа выставкэдэ ошожо, нэгэ мүнгэн томо медаль, нэгэ алтан бага медальда хүртэжэ, хоёр удаа гарай часы бэлэг абаhан байнаб. Мүнөө жэл манай фермын залуу hаалишан Дашинима Амоголонова Бүхэдэлхэйн залуушуулай VI-дахи фестивальда хабаадаhан байна.

Колхозой правлениин, партийна эхин организациин гаргаhан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ залуушуул эдэбхитэйгээр хабаададаг. Жэшээнь, энэ жэлэй үбhэ хуряалгын үедэ залуушуул, комсомолшууд тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, үсэд шангаар ажаллаhан байха юм.

Артелиин залуушуул бригада, фермэ дээрэ хүдэлжэ ябахадаа тэндэ «Дайшалхы хуудаhа», «Молни» гэхэ мэтые hонирхолтойгоор гаргаха, кино харуулха хэрэгые эмхидхэдэг.

Манай залуушуул ажаллажашье, амаржашье шададаг. Хүдэлмэриин hүүлдэ, сүлөөтэй сагтаа амарха, сэнгэхэ газар хүсэд бии. Колхоздомнай hайхан клуб байха, тэндэ элдэб наадаар наадаха, хатарха, дуратай номоо уншаха, уншалгын таhалгада орожо, элдэб журнал хараха аргатайбди. Долоон хоногто 4—5 дахин кино харуулагдадаг. Халуун хүдэлмэриин үедэ бригадануудта кино гарадаг.

Клубтамнай уранhайхан зүжэг наада табижа hураха кружок бии. Тэрэнэй хүсөөр колхознигуудтаа концерт табидаг, аймагай олимпиадада хабаададагбди. Зунай сагта хүнгэн атлетикын, волейбол наадаха, велосипедээр ябаха, hур харбаха кружогууд хүдэлдэг юм.

Колхоздомнай жэл бүри хабарай тарилгын hүүлээр найр болодог. Тэндэ спортивна элдэб наадан болодог юм. Энэ найр ехэл hонирхолтойгоор үнгэрдэг. Манай спортивна бүлгэм аймаг соогоо түрүү бүлгэм гэжэ тоологдодог.

Мүнөө үедэ Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ залуушуулнай дээшэлүүлэгдэhэн социалистическэ уялгануудые абаад, энэ hайндэрые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтахые хүсэнэ. Бишье энэ түүхэтэ үдэртэй дашарамдуулан, жэл соо үнеэн бүриhөө 3800 литр hү hааха уялга абанхайб. Уялгаяа урагшатайгаар дүүргэжэ байнабди.

В. Аюшеева, hаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой гостиница. А. Борисовай фото.

УРАГШАА hАНААТАН

Хамар дабаанай хабшууhаа ...арahaар тохойтон хотиржо, ...үүн хойшоо мэлмэрэн урда-...даг Бүхэн голой эрьедэ, рес-...публикын түб хото Улан-Удэ-...hээ наяад километрын газарта, Тельманэй нэрэмжэтэ колхо-...зой центр—шэнэ түхэлэй hуу-...рин тогтоhоор ехэшье үни бо-...лоогүй. Энэ тосхон жэлhээ жэлдэ үргэдэжэ, түхэл шарай-...гаа хубилган, болбосон боло-...ио.

Тосхоной хойто бэеэр гара-...hан түмэр харгыгаар олон хэл-...ын вагонуудые шагтагалан хү-...сэ ехэтэ паровозууд үдэршье, hүнишье илгадгүй хуугайлан табилуулжал байдаг. Бүхэн голой нүгөөдэ талаарнь зурыhан асфальт хушалтатай дардам харгыгаар ашаа тээhэн автомашинанууд дунгинуулна. Урда майлын боориhоо эхи-...лээд, оройдонь хүрэтэр нэм-...жыhэн үргэн таряалангай дун-...даhаа трактор, комбайнай түршэгэнээн таhалгаряагүй ...сууряатана.

hархагар томо дэлэнгээ харь-...тандаа хүрэтэр hанжуулhан, сагаан алаг зүhэтэй семинтал үнеэд яаралгүйхэн гэшхэлhээр колхозой центрын зүүн урдахи байранууд тээшэ субана. Торгон мэтэ тунгалаг, хүбэн мэтэ хүбхэгэр нооhотой хонид ...добо майлые бүрхөөнэ. Гэр байрын газаагуур таригдаhан ...таряангирнууд алтан шара набшаяа сасан, намжаа хонгор намарай сагые угтана.

Иимэ нэгэ үдэр Жаргаланта нютаг ерэжэ, үндэр наhатай үбгэдөөр, колхозой залуушуул болон хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухайдань хөөрэлдэхэдэ, бултадаал золтой жаргалтай байhанаа, колхозоо улам бүри хүгжөөхые хүсэдэгөө мэдүүлнэ.

Барилгын бригадир **Гавриил Бадмаевич Очиржапов** дарууханаар hуужа, мүнөө үедэ ямар барилга хэжэ байhан тухайдаа, hаяын жэлнүүдтэ юу хэхээ хөөрэнэ. Гахайн, тахяагай фермэнүүдые типовой байраар гүйсэд хангаабди. hаалиин табан гүүртын дүрбэниинь мүнөө жэл типовой байратай болоо, ерэхэ жэлдэ бултадаа иимэ байрада орохо. Мүнөө жэл тус тустаа 800 хониной байха типовой хоёр байра бүтээгдэхэ, Тохойдо тугалай байра баригдажа дүүрэхэ. Племфермын дэргэдэ дабхарлажа шулуугаар баригдаhан тэжээлэй кухни ашаглалгада орохо. Ойрын 2—3 жэлэй туршада зуу—зуун үнеэдэй байха хоёр байра, хонидой дүрбэн байра, таряанай тоог шэнээр түхеэрхэ, полиин стандаа жэшээтэ hайхан хамтын байра, малай гүүртэ, отарануудта малшадай гэр бариха, хүүгэдэй ясли шэнээр бариха түсэбтэйбди. Энэнээ дүүргэхэл байхабди гэжэ нүхэр Очиржапов мэдүүлнэ.

Колхоз болоhонhоо хойшо хамтынгаа малые үбhэ тэжээлээр бүрин хангаха, сабшалангай газар үтэгжүүлжэ, ногоо hайса ургуулха оролдолго гаргадаг 73 наhатай **Бади Очирович Бадмажапов** гарhаан хүрзээ үшөөл табяадүй байhаар. Газар малтадаг, hубаг канава татадаг хүсэтэ машинануудай луговодуудта туhалдаг болоhондонь үбгэжөөл ехэ баяртай. Тэрэнэй ашаар Жаргалантын, Дасанай уhалууриин hубагүүдые hэргээжэ, мүн шэнээр татажа, сабшалангайнгаа дүрбэнэй гурбан хубиие гэхэ гү, али 1300 гектарыень уhалдаг болообди. Энэ хүдэлмэри саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ юм гэжэ луговод Бади Очирович найдамтайгаар хөөрэдэг.

Республика соогоо түрүү зэргэдэ ябадаг колхозой племенной фермые даагша **Даба-Нима Гомбоев** Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе ажалай ехэ бэлэгтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байhан тухайдаа баhа хөөрэнэ. Фермэдэмнай томо үүлтэрэй 76 үнеэн бии. Үнгэрhэн юhэ hарын туршада үнеэн бүриhөө 2557 литр hүн hаагдаа. Ойрын үдэрнүүдтэ үбэлэйнгөө байрада нүүжэ, тэжээлээ hайса буйлуулан, рационой ёhoop үгэдэг болохо, жэлэй дүүрэтэр абаhан уялгаяа бэелүүлхэ байhаниинь дамжаггүй.

Колхозойнгоо хонин hүрэгые бүхыдэнь нарин, нарибтар нооhотой болгоод байhан тухайдаа хонишон **Бато-Нима Шарапов** хөөрэнэ. Мүнөө жэл колхозой 19 отараhаа дунда жэшээгээр хонин бүриин 3,1 килограмм нарин ба нарибтар нооhон абтаа. Нүхэр Шараповай адуулдаг хонин бүриhөө 3343 килограмм нооhон абтаhан байна. Хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээ.

Артелиин ажахые эрдэм ухаанай заабаряар эрхилхын тула хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй оролдолго гарган хүдэлжэ байhан тухайда ветеринарна пунктые даагша **Самбу Гармацыбикович Балбаров** хөөрэбэ. Артельдэмнай ветеринарна 3 хүдэлмэрилэгшэд, хоёр зоотехник, дүрбэн агроном бии юм. Тэдэнэй дундаhаа олон жэлдэ зоотехник ябаhан **Бато Аюшеевич Борисовай** оролдосото ажалые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Колхозой правлени мэргэжэлтэдэй эдэбхи үүсхэлые дэмжэдэг, эрилтэнүүдтэнь анхаралтайгаар хандадаг.

Олоной хэрэгтэ урагшаа зүдхэжэ ябадаг хүнүүд энэ колхоздо олон. Дала гаран наhатай **Нима Бадлуев**, жаран гурбатай **Бальжи Батуев** залуушуулhаа зааханшье гээгдэнгүй, бултанда жэшээ харуулан ажалладаг.

Иимэ бэрхэ хүнүүд лэ арадай баялигые арьбадхажа, коммунизмын хүхюу замые дэлгэжэ үгэнэ ха юм.

Б. [illegible], манай тусхай корр.

Барадий МУНГОНОВ

Хүсөөтэ горхон харьялна*)

Хонишоной байрада ерэхэдэнь, Мухар-Сагаан һаяшаг бодонхой, сайгаа уужа һууба. Согтын мэндэшэлхэдэнь, үбгэжөөл нэгэ юумэ хамар дороо бүрд гэжэрхёод, хараһан тээшээ хаража, сайгаа һорожой һууна. Гэртэ хүншье ороо гэжэ һананагүй хэбэртэй. Иимэ юрэ бусын угтамжада хүртэһэн Согто түрүүшээр мэгдэд гэбэшье, тулгын зүүн тээхи тобхор модон һандали дээрэ һандайлаад:

—Зай, Гарабай ахай, нишэмнай ямар һонин һайхан болоноб?—гэжэ һураба.

—Маанадта юун һонин байхаб. Энээн руу хубхай оодорголдодог ноёд лэ һонинтой ябадаг юм бэшэ гү. Теэд ман мэтын зондо хөөрэхэ бэшэ даа,—гээдхибэ Мухар-Сагаан· «Гарабай ахайс нэгэ хүн гомодхоогоо хадаа· Шархаажа, шэлэ ханшараа таташаһан үедэнь дайралдаба хаб· Шархааень гаргахань бэрхэтэйл гээшэ» гэжэ Согто һанаадхиба· «Энэ үбгэнтэй хөөрэлдөө һаа, һайн байгаа. Хэрэгтэй юумэ хэлэжэ үгэхэдөө болохо· Ажал тухай түрүүлэгшэ, бригадирнуудһаа сохом үлүү мэдэхэ хүн байха» гэжэ Согто саашань бодоод, Мухар-Сагаанай шархааень гаргажа үзэхэ гэжэ шиидэбэ· Тииһэн бэеэрээ түхэрсэн хара нюурайнгаа хүлһэ аршаад:

—Яагаашш айхабтар халуун боложо байна гээшэб даа,—гэжэ дуугарба. Үбгэжөөл аниргүй һууна. Согто ойро зуура хүлеэд гээд, үрхэ өөдэ хараадхиба:—Нэгэ зааханш аадар орохоо яана гээшэб?...

—Тэрэ улаан хараасгайһаал һурыш. Тэрэ тэрэ, дээрэш һууна,—гэжэ Мухар-Сагаан амандаа аягатай сайгаа бариһан зандаа дуугарба·—Юун дохолон харуулшанһаа һураабши.

Нээрээшье, тоонын баруун захада нэгэ улаан хараасгай дээр дээрэһээнь пишагануулан забда залигүй жэргэжэ һууба· Согто ондоо юумэ тухай бодожо байһан аад, хараасгайн дуулажа һуухые түрүүшээр ойлгоогүй, харин мүнөө үбгэжөөлэй хэлэхэдэл тудажа хараа һэн. Хүри-улаахан үбсүүтэй, боробтор-хара далитай хараасгай богонихон хоншоортой тархяа нишэ тиишэнь хүдэлгэжэ байгаад, нам тушаа хөөрэлдөөн болоно гэжэ мэдэһэн юумэдэл хүхюунээр жэргэнэ. Тиин байтараа дуугаа таһалдуулжа, тархяа хазайлгаад, гэр соо һууһан хүнүүдые заахан хара нюдоороо зохидхоноор хараадхина· Тиигээд баһа дахин гэгээн сагаан парата талаар шэртэн, шэпхинэмэ һайхан дуугаа ханхинуулна· Иимэ гоёор дууладаг энээхэн бишыхан шубуухайе хооршоодэггүй хүн байха аал даа· Хэзээншье баяртайгаар дууладаг энэ хөөрхэн шубуухайе Согто заахан борохон жэргэмэл, хонгёо хоолойтой хүхы хөөршөөһэнһөө дутуугүйгөөр хөөршөөдэг даа.

—Юуншш гэһыень ойлгоногүйлби, Гарабай ахай. Магад та оршуулжа үгэхэ гээшэ гүт?—гэжэ Согто энеэбэ·

—Ши һайса шагныш. Бурханай шубуунай хэлэ мэдэхэгүй һаа, юун зоотехник гээшэбши. Үглөө нүгөөдэрһөө мэргэжэлтэдтэ аадар бороо бэлэглэхэмни гэжэ хөөрэжэ һуугаа аалам,—гээд, Мухар-Сагаан шара модон аягынгаа оёорой шаарые гал руугаа шард байса хаяадхиба. Мүнөөхи хараасгай дуугаа дуулажа эсэһэндэл гү, али Согтын шанга энеэдэнһээ залд гэһэн юумэдэл ниидэжэ ябашаһан аад, удангүй амандаа юумэ зуунхай һооргоо ерэхэдээ Согтын хүлэй ойро нялдагар сагаан юумэ унагаажархёод, уургай дээрээ һуушаба.

—Харыта, шууд шууд тархи дээрэмни дуһаажархин алдабал,—гэжэ Согтын баһа энеэхэдэнь, гааһаяа угжажа һууһан Мухар-Сагаанай уршагар нюур бага мэлиихэдэл гээд, уралайнь хоёр тээгүүр халта энеэбхилһэнэй тэмдэг үзэгдэжэ:—Хүнэй тархи дээрэ халтад гэбэл дуһаахаа һананадаг агша. Рэгзэд бригадирай һуугаа һаа, сохом лэ тэрэ занхагар тархиинь ялан соорхой дээрэ буушаха һэн. Харин шиэлтэйхэн ноёниинь байба гээшэ аа гүш,—гэжэ үбгэжоол хэлээдхибэ·

—Рэгзэд Ринчинович, һаянай нишэ ябаа һэн гү?

—Заримашуулда Рэгзэд Ринчинович юм аабза. Намда юрэдөөл Базарайл Рэгзэд агша даа,—гээд, Мухар-Сагаан уршагар дээрээ бүри уршагар нюуртай болошобо· Рэгзэд бригадир тухай һуражархиһандаа Согто өөрыгөө хараагаад, «Энэ үбгэнтэйш мүнөө хөөрэлдэжэ шадахаа болёо байнаб. Рэгзэд бригадир нялуунаар дуугаржа, гомодхоогоод ошоһон байбал даа. Юунш гэһэн жэгтэй хүн гээшэб, ябаһан газартаа хүнэйл дура гутаажа ябаха. Энэ арай заа һууһан Гарабай ахайгаар яахань гээшэб? Али диилэхэ, хүшэхүрэхэ хүниинь энэ болобо гү?» гэжэ Согто зосоогоо дураа гутажа һуугаа һэн· Тиигээд һууриһаа бодожо, үүлээр шагааба:

—Ямар айхабтар халуун болоно гээшэб?! Добомнайш сайшаба...

—Иимэл агшал даа, гандаба гээшэ ааб даа, юунэй гайхал байхаб.

—Энэ хонинойтнай сарайн хушалта яатараа муудашоо юм бэ?—гээд, Согто: «Юрэдөөл түргэхэн гаража талиихаһаа дээрэ юумэ үгы» гэжэ һэнаһаар газаашаа гараба.

– Иимэл агшал даа. Нюдэтэй хадаа ноёд хаража ябаа зон бэшэ гүт,—гэжэ Мухар-Сагаан хойноһоонь дуугарна, «Баһашьел хүндэшэг лэ үбгэн гээшэ хаш даа» гэжэ һанаад, Согто үнеэдэй гүүртэ худар бусаха тээшээ ябаадхиба. Теэд гэнтэ хойноһоонь Мухар-Сагаан оогложо, Согто эрьежэ хараба. Үбгэжөөл модон хүл дээрээ ялхигашан газаашаа гүйжэ гараад, гааһаараа занган һөөл зөөлэхэнөөр, тад ондоо хоолойгоор дуугарба:

—Согто аа, городойнгоо һониншш хөөрэнгүй ябашбаш даа... Юрэдөө би иижэ хэлэхэ байнаб: ши мүнөөдэртөө бэлшээри дээгүүрээ ябажа харыш даа, мал адуулагшадтай хөөрэлдыш· Тиигээд байхадаа яаха хээхэсэ мэдэнэ бэзэш, эрдэм һургуулитай хүн ха юмши.

—Нээрээш тиихэмни ха. Очировтай уулзаха гэһэмни үбһэнэй бригада ошоһон байгаа һэн,—гэжэ Согто энеэбхилэн баяртайгаар хэлэбэ.—Һайн даа. Гарабай ахай· Ехэл һайн юумэ һануулбат· Хожом ерэжэ, городой һонин хөөрэхэб даа.

—Зай, яба яба. Мүнөөшни түргэхэн ябаад, ажалаа түргэхэн заһажа абаагүйдэ бэрхэтэйхэн саг боложо байна,—гэбэ Мухар-Сагаан.

«Нэгэ тиимэшэг зантайш һаа, яһалал гэмгүй үбгэн гээшэ хадаа» гэжэ Согто һанаад, бушуухан ябаба. Мүнөөдэртөө бэлшээри дээгүүр ябаха гэжэ тэрэ өөрөөшье һанажа байгаа һааб даа. Тиигэбэшье, харуулшан үбгэнэй һанаагаа зоболсоһондонь Согто ехэ баярлаба:

«Энэ ажалша мэргэн үбгэнтэй хожомоо алибаа юумэ хөөрэлдэхэдэ туһатай байхал».

17

Шараб Рэгзэд хоёр контороһоо гараад, үйлсын хойто нюураар баруулжаа тиимэшье холо ябангүй урдуураа дүрбэн ехэ сонхотой, шифер хушалтатай үндэр шэнэ гэртэ хүрэжэ ерэбэд· Ногоон шэрээр шэрдэгдэһэн воротагай бага үүдээр оромсоор уужам хашаа соо амбаар, малай байра, сарай, мүн тэрээн доогуурхи рессор тэргэ, хашабаа шарга· һай һайн тоног зэмсэг гэхэ мэтэ бултадаа гансата нюдэндэ торсолдоодхино. Байшан гэрэй зүүн хажууда ирагар олон шэлээрээ гурбан тээшээ аржыһан веранда, үндэр хэрэнсы.

Ширабон Улан-Удэдэ колхозой түрүүлэгшэнэрэй һургуули дүүргэжэ ерэһээр мүнөө гурбадахи жэлээ артелиингээ түрүүлэгшын тушаалда хүдэлжэ байна. Хоёрдохи жэлдээ энэ шэнэ гэр табиһан байгаа.

«Шараб юрэдөө бэрхэл хүн гээшэ ха. Колхозоош үргэжэ байна, өөрыгөөш гомодхооногүй· Байдалаа шадажа түхеэрдэг хүн. Харыт, колхозой модоор ямар гоё ордон барижархёо гээшэб!» гэжэ Рэгзэд хэрэнсы өөдэ гаража ябахадаа атаархан һанаадхиба·

Үнэхөөрөөшье, Ширабон колхозоо бодхоожо, хүгжөөжэ байһан хүн гэжэ аймаг соогоо суутай болонхой· Юундэб гэхэдэ, түрүүлэгшээр хүдэлжэ байһан энэ гурбан жэл соогоо нилээд олон барилга нээрээшье хүүлээ юм· Заһаһаа абаад, тээрмэ, пилорама, үүлтэр һайнта үнеэдэй типовой байра, цементэлһэн талмайтай механизированнэ тоог, локомобильтай электростанци, радиоузел, телефоной коммутатор, колхозой конторо гэхэ мэтэ хуу шэнээр баригдашоо. Конторын байшангай орой дээрэ хүсэ ехэтэ репродукторай ханхинахада, айл бүхэндэ электрын лампочкануудай ялархада, радиогой дуугархада артелиинхид яһалал урмашаһан, хүхиһэн юм· Харин мүнөө бүри ехэ барилга—хоёр цехтэй теплицын комбинат хирпиисээр баригдажа байна. Энэнь долоон зуу мянганай болохо. Тиибэшье, хожомоо тэрэнээ хэдэн дахинаар харюулха юм. «Манай барилгаша» гэжэ Ширабон тухай айкомдошье, аймгүйсэдкомдошье дэмы хөөрэлдэдэггүй· Теэдшье нигэжэ нэрлэдэгынь яһала зүйтэй бшуу· Хёлгын аймаг соо «Коммунизмын замһаа» бэшэ ондоо ямаршье колхоз иимэ түргэнөөр, иимэ үргэнөөр барилгануудые хэнэгүй хаям даа. «Манай барилгаша» гэжэ нэрэтэй хүндэтэй, бардам дорюун болоһон, хамараа үргэхэдэжэ эхилһэн Ширабон аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Тулхеновэйшье, партиин айкомой секретарь Содбоевойшье таһалгада сэхэ ябаад оршодог болонхой. Ширабоной хүтэлбэрилгэдэ дутуу дунда юумын олон байбашье һаань, эдэ барилгануудайнь түлөө, үшөө таряа талханай бараг ургаса абадагайнь түлөө Содбоев Тулхенов хоёр тэрэниие хүндэлдэг юм.

«Ондоо дутуунуудынь саг зуурын хэрэг хаям даа, барилгынгаа хойно гаража байжа, ябан заһана усадхана аабза. Капитальна барилгануудтай болоодхиболшье, һү, мяха, нооһо, үндэгэ ехээр абаха, колхозойнгоо, колхознигуудайнгаа олзо доходэ дээшэлүүлхэ аргатай болохо, тэрэнэй түлөө оролдохо юм бэшэ гү? Гансал шэнииисэ ехээр ургуулжа, мүнгэн сангайнгаа байдал һайжаруулхые оролдодогынь, тиихэ зуураа кукуруза, хээрын сабшалан, бэлшээри тухай һанаагаа табидаггүйнь муул гээшэ ааб даа. Теэд байн байн хуу бараниинь заһана, хамаг ажалайнгаа хойно гарана бээз· Хамаг юумэн зэлжээтэй ха юм· Мүнөөшни ехэ барилгынь үе байна хаям даа» гэжэ аймагай хүтэлбэрилэгшэд һанаагаа заһаад, Ширабондо тиимэ шанга эрилтэ хэдэггүй һэн· «Барилга хэжэ байһан хүн ха юм! Элдэб жэжэ божо юумээр һамааруулаад яахамнайб» гэжэ тэдэнэр һанадаг байба· Теэд иимэ бодомжын эндүүтэй байһыень тэдэнэр үшөөл ойлгодоггүй, Ширабоной дунда зэргын тоонуудтай эбсэһэн зандаал байна бшуу·

Ширабон өөрөө хадаа нээрээшье «ялагас» гэтэр харуулхаар юумэ хээдхихые оролдодог зантай хүн даа. «Ялагас гэтэр харуулаад лэ, гансата эли газарта гаршаха». Теэд Ширабоной иимэхэн бодолтой ябадагыень мүнөө дээрээ хэншье мэдэдэггүй. Базаров бригадир юу хээ тухайлаашье һаа, зосоогоо һанаад ябадаг лэ ха. Ширабоной дали доогуур хабшуусалдаад· адли ялагас гэлдэхэ дуратай хүн байгаа аалам, яажа мэдэхэбши. Ширабоной эгээл тэрэ «ялагас» гүүлхэ юумэнь мүнөө теплицын комбинат болоод байгаа һэн· Гэхэ зуура, «Коммунизмын зам» колхоздо эгээн гайхалтай юумэ юун бэ гэхэдэ, мүнөө хүрэтэрөө мүртэй һайн бани, клуб үшөө баригдаагүй юм! Хүүгэдэй сад, ясли гэхэ мэтын баһал шухала хэрэгтэй юумэн мүн лэ үгы зандаа хаям даа. Участково больницашье таарамжагүй, хуушан гэртэ байдаг бшуу. Ехэ ехэ барилгануудта дашуураад лэ иимэ дутагдалые хэншье обёордоггүй, һайн бани, клуб үгыл хадаа үгы, ясли, сад үгыл хадаа үгы, иигээд лэ аян зангаараа үнгэржэл байдаг, эпээндээ булта дадашанхай хаям даа. Бэшэ ондоогоор юун гэжэ тайлбарилхабши?

Базаров Ширабон хоёр гэртэ орожо, үүдэнэй ойрохи үлгэсэдэ фуражкануудаа үлгэбэд. Кухни соо томо ород пеэшэнэй ойро сагаахан сэбэр шарайтай, үндэрхэн сэхэ бэетэй, гуша тухай наһанай һамган эдихэ юумэ шанажа, сүлөө забдагүй хүдэлжэ байба.

*) Үргэлжэлэл. Эхининь июниин 6,14, 19-нэй, июлиин 5, 19-нэй, августын 7, 14, 21, 30-най, сентябриин 6, 10, 13-най номернуудта.

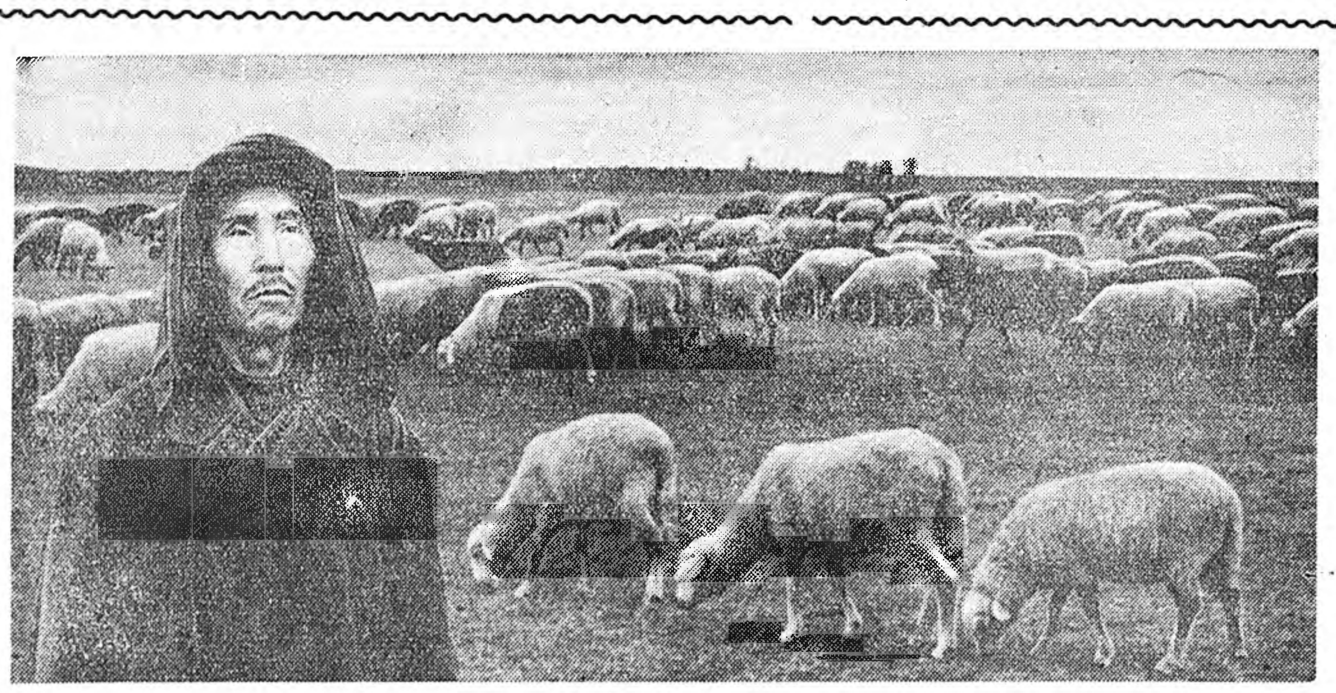

Эрхүүгэй областиин Алайрай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой малшан Александр Готолов артелиингээ мал ажал дээрэ 15 жэлдэ хүдэлмэрилжэ байна. Энэ хугасаа соогоо нэгэшье мал гарзада оруулаагүй. Һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө правлениин зүгһөө тэрэ нэгэнтэ бэшэ шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: малшан Александр Готолов.

Л. Хайдуровай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Арадай демократиин оронуудта

„Дружба" журналай түрүүшын номер

ПЕКИН, октябриин 1. (ТАСС). Хитад-совет хани барисаанай общесвын хэблэн гаргадаг недели бүриин «Дружба» гэжэ ород хэлэн дээрэ толилогдодог журналай түрүүшын номер бэлэн болобо. Ород хэлэн дээрэ гарадаг байһан «Дружба» газетэ болон «Арадай Хитад» гэжэ журнал нэгэдэжэ, энэ шэнэ журнал гаргадаг болоо юм.

Хитадай Арадай Республикын найман жэлэй ойн һайндэрэй үедэ журналай түрүүшын номер гараа. Тиимэһээ хитад арадай амжалтанууд тухай журнал соо ехээр хэлэгдэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Хитадта айлшалха үедэ К. Е. Ворошилов Мао Цзэ-дун хоёрой уулзажа байһыень харуулһан үнгэтэ һайхан зураг журналай дахада зурагдаба.

«Илалтын үндэһэ һуури байгуулагдаба» гэһэн түрүү бэшэг соо үнгэрһэн найман жэлэй туршада Хитадта социализм байгуулгын үрэ дүнгүүд тухай олон тоо баримтануудай жэшээ дээрэ харуулагдана.

Албанида ород хэлэ шудална

ТИРАНА, сентябриин 30. (ТАСС). СССР-тэй хани барисаа бэхижүүлхэ талаар Албаниин общесвын эмхидхэһэн ород хэлэнэй курсануудта болон һургуулинуудта һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Тиранада, Шкодертэ, Корчида, Берадта болон республикын бусад городуудта ород хэлэнэй һургуулинууд, курсанууд нээгдээ. Гурбан жэлэй һургуулида энэ жэлдэ илангаяа олон зон ороно. Мүнөө тэдэ һургуулинуудта 1200 шахуу хүн һуража байнхай.

Шэнэ гидроэлектростанци Польшодо баригдахань

ВАРШАВА, октябриин 2. (ТАСС). Буг мүрэн дээрэ Дембе городой шадар 20 мянган киловатт хүсэтэй шэнэ гидроэлектростанциин барилга сентябриин 30-да эхилбэ гэжэ Польшын хэблэлэй агентство мэдээсэнэ. Варшава шадарай гол мүрэнүүдэй хүсые хэрэглэхэ хэрэгтэ энэ шэнэ гидроэлектростанци ехэ үүргэ дүүргэхэ юм.

Советскэ делегаци Ослодо айлшалжа байна

ОСЛО, октябриин 3. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй делегаци Хокон VII гэдэг Норвегиин королиие октябриин 2-то хүдөөлүүлэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, Осло городтой танилсаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, делегациие толгойлогшо В. И. Козлов дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Норвегидэ ами наһаяа алдаһан советскэ сэрэгүүдэй памятнигта делегациин зүгһөө сэсэгүүдые табяа.

Индиин премьер-министр Неру Япон ошобо

ДЕЛИ, октябриин 3. (ТАСС). Японой правительствын уряалаар Индиин премьер-министр Неру октябриин 3-да Япон мордоо.

Неру октябриин 4-һөө 13 болотор Японодо айлшалха юм.

Атлантиин далайда шэнэ арал бии боложо байна

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Фаял гэжэ аралай шадар оршодог вулкан орьёлон гараһаар зандаа гэжэ Азорска аралнуудһаа мэдээсэгдэнэ. Вулканай хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо һүүлэй 24 часай туршада Атлантиин далай сооһоо шэнэ арал айхабтар түргөөр бии болон тобойжо байна. Энэ арал уһанай нюрууһаа 30 метр үндэр болонхой. Таба мянган метр гаран үндэртэ хара хүхэ утаан вулкан дээгүүр һуунагтан гэзэгэтэнэ. Энэ вулканһаа 10—20 километр холо байдаг хүршэ аралнууд дээрэнь халажа хайлашаһан үнэһэ шандаруу унана.

Корейн Арадай-Демократическа Республикада амаралтын гэрнүүдые ... торинуудые улам олоор бариха хэрэгтэ жэл ерэхэ бүри ехэ мүнгэн һомолон... Жэшээнь, 1954 ондо энэ хэрэгтэ 7900 миллион вон гаргашалагдаһан байгаа... 1956 ондо 12100 миллион вон гаргашалагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сонгчжинска метал лургическа заводой хүдэлмэришэдэй ... ниндөө амардаг байшан гэр.

ТАСС-эй фотохро...

Эб Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитедэй коммюнике

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Эб Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитедэй иимэ коммюнике Парижда толилогдоо:

Уласхоорондын байдал һүүлэй һарануудта дахин ехээр шангадаба. Бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха политика соносхогдоод, бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ, арадуудай бэеэ даанхай байдалые үгы болгохо гэһэн һэдэлгэнүүд хэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ дээрэһээ арсалдаа зүрисэлдөөнүүд гаража, дэлхэйн дайнда хүргэхэ ехэ аюул бии болоно гэжэ Коломбодо болоһон Эб Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдтэ онсолон тэмдэглэгдэһэн байна. Уласхоорондын байдал, илангаяа Дүтын Зүүн зүгтэ ехэ шангадажа байна.

Буу зэбсэгэй ехээр бүтээгдэдэг дээрэһээ хэдэн оронуудта айхабтар шанга экономическа кризис болоно. Энэнь бүхы оронуудта дэлгэрхэ аюултай.

Политикаяа бэелүүлхын туладал атомна бомбые хэрэглэхэбди гэжэ олониитые зарим сэрэгэй, политическэ ажал-ябуулагшад этигүүлхэ гэжэ оролдоно. Атомна буу зэбсэгэй бүтээгдэжэл байхада эб найрамдал тогтонижохо, «ямаршье хорогүй ядерна буу зэбсэг» бүтээжэ болохо, тиихэдэ атомна дайе дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямар нэгэн тусхай хубинуудта үүсхээд лэ дүүрэхэ гү, али «тактическа атомна буу зэбсэг» гэдэгые гансал хэрэглэжэ болохо юм гэжэ номнолго хэгдэнэ. Энэ номнолго идхалга дэлхэйн элдэб нютагуудта атомна буу зэбсэгые түргөөр абаашажа тарааха, хэтэрхэдээ немецкэ вермахтые энэ буу зэбсэгээр хангаха гэһэн ябадалые далдалан, ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тушаа эрилтэдэ эсэргүүсэһэн ушарые сагааруулха гэһэн зорилготой байна. Бүхы арадуудай ехээр һанаата боложо байгаашье һаань, ядерна буу зэбсэгэй туршалга улам түргэнөөр хэгдэһээр.

Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй подкомитет һайн тээшэнь шиидхэбэри абаха бээз гэжэ олониитэ найдадаг байгаа. Теэд энэ комитедынь хүдэлмэреэ дүүргэжэ, ямаршье үрэ дүн туйлаагүй байшоо. Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха ёһотой гэжэ тоолонобди гэжэ подкомитедэй гэшүүдэй аман дээрээ хэлээщье һаань, энэ асуудалаар хэлсээн баталагдаадүй.

Стокгольмско уряалые үнэн сэхээр дүүргэхые эрмэлзэгшэ эб найрамдалай тала баримталагшадай хүдэлөөн атомна буу зэбсэгэй бүтээлгые хиналта доро хорюулха, буу зэбсэг хуряаха талаар хэмжээнүүдые абаха гэһэн эрилтэ хододоо табижа байгаа юм. Ядерна зэбсэгэй туршалгануудые болю... тухай Коломбодо уряал бата... абахадаа, Эб Найрамдалай Бү... дэлхэйн Совет дэлхэйн олони... эрилтые баримталан харуулһан... на гээшэ. Эдэ туршалгануудай ... түрэлтэндэ аймшагтай аюу... байһан тухайнь зүблөөнүүд дэ... мүн мэдүүлгэнүүдтээ дэлхэйн ... дээжэ олон эрдэмтэд һэргы... байгаа. Атомна дайнда бэлэд... гээшэ уласхоорондын эрхэ ту... лэлгые, заншал гуримые эбд... ябадал байна, тиимэһээ болюу... даха ёһотой гэжэ шажан мүргэ... мүн юридическэ мэргэжэлтэй ... хүнүүд хэлээ.

Ядерна буу зэбсэгэй турша... дары болюулха тухай хэлсээн ... тагүй баталагдаха ёһотой гэжэ ... Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Со... дэй Гүйсэдхэхэ Комитет урда ... дынхиһаа улам шангаар мэдү... Атомна дайн гээшэ зарим ... тусхай газарта хэгдээд лэ хи... лагдаха гэһэн баталамжые ху... маг худал, тиимэһээ буруушааг... ёһотой гэжэ тоолоно. «Тактиче... атомна буу зэбсэг» гэдэгые хэ... лэлгые сагааруулха, тэрэнэй ... шолонгуудыень тиимэ ехэ бэш... жэ хэлэхэ һанаатай хүнүүдэй ба... ламжыень мүн лэ билдагууша... аюулта буруугаар хэлэһэн яба... гэжэ Гүйсэдхэхэ Комитет тоол... «Тактическа атомна буу зэбсэг... дэгынь Хиросимада, мүн Нагаса... да хаягдаһан бомбонуудта ... лайнгаа талаар адли байха ... тоолоно.

Эб найрамдалые бүхы дэл... дээрэ тогтонижоруулхын тул... дэлхэйн олониитэ тусхай гүрэн... тэ нүлөөлжэ, бусад оронуудай ... тоодын хэрэгүүдтэ оролсохо ... далые, арадуудай бэеэ даа... байдалые үгы болгохо гэһэн һэ... гые болюулха ёһотой гэжэ Гүй... хэхэ Комитет үшөө дахин һан... на.

Мүнөө үедэ ООН-эй Генерал... Ассамблей хүдэлмэрилжэ эхи... Ядерна буу зэбсэгэй туршалга... дые болюулха тухай дары тү... хэлсээ хэхэ, буу зэбсэг хуряаха ... лаар ядабаа хахадшье һаа ал... хэхэ талаар харюусалгатай ба... наа гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд ой... хо ёһотой. Энэ харюусалгыень ма... рүүлхын тулада дэлхэйн олони... нягтаар нэгэдэхэ, мүн үсэд шанга... оролдохо ёһотой болоно. Олон... тын һанамжын энэ агууехэ ху... лөөндэ эб найрамдалай тала ... римталагшадай бүхэдэлхэйн ху... лөөн бүхы хүсэ шадалаа хамж... ха.

Эб Найрамдалай Бүхэдэлх... Соведэй Гүйсэдхэхэ Коми...
1957 оной октябриин 1.

Франциин национальна суглаанда

ПАРИЖ, октябриин 2. (ТАСС). Франциин национальна суглаанай, республикын соведэй болон Франциин союзай суглаанай түрүүлэгшэнэр октябриин 1-дэ һунгагдаба.

Һунгалтын түрүүшын турта национальна суглаанай түрүүлэгшэ Марсель Кашенэй (коммунист) түлөө 145 хүн, Ле Трокерой түлөө (социалист) 180 хүн, Шнейтерэй түлөө (МРП-гэй гэшүүн) 186 хүн дуугаа үгэһэн байна. Хоёрдохи турай эхилхын урда тээ зүүнэй үзэлтэй түлөөлэгшэдые һунгаха зорилгоор, коммунист депутадууд Ле Трокерой кандидатурые дэмжэбэ. Энэ хүнэй түлөө 308 хүн дуугаа үгэжэ, национальна суглаанай түрүүлэгшээр тэрэ дахин һунгагдаа.

Гастон Моннервиль (радика... республикын соведэй түрүүлэгш... дахин һунгагдаа.

Франциин союзай суглаанай ... рүүлэгшээр радикал Альбер Са... мүн лэ дахин һунгагдаба.

—✪—

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын октябриин 4-... номерой түрүү бэшэгэй эгээн һ... лэй абзацын урда тээхи абзац... иигэжэ уншаха хэрэгтэй:

«Үрэһэнэй таряан шиигүй, ... рай, нүхэ һүбэгүй амбаар, скл... дуудта хадагалагдаха ёһотой».

Алдуу гаргаһан хүнүүдтэ ша... зэмэ тохогдобо. Редакци...

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00547. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 5703.